

34 ГОД КАСТРЬІЧНІКА

РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА

№ 11 ЛІСТАПАД 1948 г.

кож
дых
адч
наш
мун
дру:
Т
род
наг
лар
вещ
дас:
П
вай
на
ўзр
свет
реш
Т
П
яко
дар
лас
ман
лек
ла
ўра
ярк
пер
сіле
П
жэ
зна
моў
ню
П
нап
звѣ
пра
П
ліс
на
раб
лік
руб
вал

НЯХАЙ ЖЫВЕ ВЯЛІКІ КАСТРЫЧНІК!

ВЯЛІКАЯ Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя!

Як радасна хваляюць гэтыя векапомныя словы сэрца кожнага савецкага чалавека, якім натхненнем і гордасцю поўніцца яно кожны раз, калі мы з новымі творчымі перамогамі падыходзім да слаўнага свята вялікага Кастрычніка! Мы адчуваем законную гордасць за наш савецкі народ, за нашу партыю, якая вядзе нас да ззяючых вяршынь камунізма, за нашу цудоўную краіну — аплот міру і дружбы паміж народамі свету.

Трыццаць першую гадавіну Кастрычніка савецкі народ сустрэў у абстаноўцы выключнага патрыятычнага ўздыму. З Масквы і Ленінграда, з Украіны і Беларусі, з Грузіі і Казахстана — з усёй неабсяжнай савецкай краіны ідуць радасныя весткі аб новых і новых дасягненнях нашай народнай гаспадаркі і культуры.

Пасля разрухі, якую прынесла першая сусветная вайна і замежная інтэрвенцыя, нашай краіне патрэбна было каля шасці год, каб дасягнуць даваеннага ўзроўню прамысловай вытворчасці. Пасля-ж другой сусветнай вайны, не гледзячы на значна большыя разбурэнні, для гэтага патрабавалася менш як тры гады.

Тое-ж самае бачым мы і ў сельскай гаспадарцы.

Пасля першай сусветнай вайны нашай краіне, у якой пераважала тады аднаасобная сялянская гаспадарка, для дасягнення даваеннага ўзроўню патрабавалася шэсць год (капіталістычнай Францыі—11, а Германіі—16). Пасля другой сусветнай вайны наша калектыўная сельская гаспадарка за тры гады дасягнула даваеннага ўзроўню валавога збору збожжа, а па ўраджайнасці перавысіла гэты ўзровень. Гэты факт ярка сведчыць аб перавазе калектыўнай гаспадаркі перад індывідуальнай, аб непераможнай жыццёвай сіле калгаснай, сацыялістычнай сельскай гаспадаркі.

Поспехі ў прамысловасці і сельскай гаспадарцы, зніжэнне цэн і ўмацаванне савецкага рубля садзейнічалі значнаму палепшанню матэрыяльнага становішча працоўных, росту рэальнай заробтнай платы, павышэнню добрабыту народа.

Гэты год адметны новай выдатнай з'явай у жыцці нашай краіны—шырока разгарнулася барацьба за звышпланавыя накіпленні, за рэнтабельную работу прадпрыемстваў.

У сваім пісьме вялікаму правадыру народаў І. В. Сталіну 35 маскоўскіх прадпрыемстваў абавязаліся даць к канцу года 2 мільярды рублёў звышпланавых накіпленняў. Следуючы прыкладу масквічоў, работнікі прамысловасці і транспарту нашай рэспублікі таксама абавязаліся дабіцца сёлета 254,7 мільёна рублёў звышпланавых накіпленняў і з чэсцю выконваюць сваё абавязацельства.

Многія прадпрыемствы харчовай прамысловасці,

станкабудаўніцтва, лёгкай і іншых галін прамысловасці рэспублікі ўжо далі дзяржаве сотні тысяч рублёў эканоміі.

Ва ўсенароднай барацьбе за прыбытковую работу прадпрыемстваў вялікае месца належыць жанчынам. Змагаючыся за эканомію сыравіны, палепшаючы якасць прадукцыі, павышаючы прадукцыйнасць працы, работніцы ўносяць свой уклад у вялікай важнасці дзяржаўную справу.

Калектыў Барысаўскага фанерна-запалкавага камбіната абавязаўся выканаць свой гадавы план к 31-й гадавіне Кастрычніка і к канцу года даць 2,5 мільёна рублёў прыбытку звыш плана. Гэта абавязацельства калектыў выканаў датэрмінова—к 4 верасня і абавязаўся даць к канцу года прыбытку яшчэ на 5 мільёнаў рублёў. Нельга не адзначыць, што на камбінаце працуюць пераважна жанчыны.

Таксама датэрмінова выканалі свае гадавыя планы Гродзенскі тонкасукожны камбінат, Віцебскі іголкавы завод, Мінскі тонкасукожны камбінат, які за дзесяць месяцаў эканоміі 1 мільён 400 тысяч рублёў, і многія іншыя прадпрыемствы, на якіх працуюць пераважна жанчыны.

Ад работніц горада не адстаюць і працаўнікі вёскі. Сотні калгасаў і звенняў нашай рэспублікі вырашчалі сёлета выдатныя ўраджаі.

У гэтым нумары часопіса друкуецца расказ звеннявой калгаса «Авангард» М. П. Красніцкай. Карыстаючыся метадамі перадавой мічурынскай навукі, яна дабілася выдатнага ўраджаю—на 30,5 цэнтнера з гектара. А колькі такіх звеннявых у нашай рэспубліцы! Толькі савецкі лад і камуністычная партыя маглі выхаваць такіх гераінь працы.

Першага студзеня 1949 года наша рэспубліка будзе адзначаць сваё слаўнае трыццацігоддзе. Для дастойнай сустрэчы гэтага свята ўсё шырэй і шырэй разгортваецца сацыялістычнае спаборніцтва на фабрыках і новабудоўлях, у калгасах і соўгасах.

Беларускі народ атрымаў магчымасць стварыць сваю сацыялістычную дзяржаву толькі дзякуючы перамозе Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Стваральнікамі беларускай рэспублікі былі вялікія правадыры народа—Ленін і Сталін.

Беларуская ССР пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі за гады савецкай улады ператварылася ў індустрыяльна-калгасную рэспубліку з высока развітай прамысловасцю, сельскай гаспадаркай і культурай.

Пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі і вялікага Сталіна беларускі народ паспяхова аднаўляе сваю гаспадарку, зруйнаваную вайной.

Няхай жыве вялікая партыя большавікоў, партыя Леніна—Сталіна, загартаваны ў баях авангард савецкага народа. натхніцель і арганізатар нашых перамог!

Вячеслаў Міхайлавіч МОЛАТАЎ.

Аб чым гаварыў В. М. МОЛАТАЎ

ДАКЛАДЗЕ, прысвечаным XXXI гадавіне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, на ўрачыстым паседжанні Маскоўскага Савета 6 лістапада В. М. Молатаў падкрэсліў, што Кастрычніцкая рэвалюцыя паклала пачатак крушэнню сістэмы капіталізма, што пасля другой сусветнай вайны ад капіталізма адпалі такія краіны Еўропы, як Польшча, Румынія, Чэхаславакія, Балгарыя, Венгрыя, Албанія, Югаславія. У залежных і каланіяльных краінах гіганцкімі крокамі прасоўваецца наперад народна-вызваленчы рух.

Усё больш мацнеюць сілы дэмакратыі. Расце міжнародны аўтарытэт Савецкага Саюза.

Падрабязна спыняючыся на пытаннях новага пяцігадовага плана, В. М. Молатаў адзначыў, што план першага года пасляваеннай пяцігодкі не быў поўнаасцю выканан у сувязі з пераходам прамысловасці на рэйкі мірнага развіцця. Значна палепшылася справа ў 1947 годзе. Наша прамысловасць не толькі выканала, але і перавыканала свой гадавы план, што дало магчымасць выканаць план першых двух год пяцігодкі. Ужо к

канцу мінулага года наша прамысловасць дасягнула ўзроўню даваеннага, 1940 года. Рашаючае значэнне для выканання пяцігадовага плана мае цяперашні, трэці год пяцігодкі.

На заклік ленинградцаў выканаць пяцігодку ў чатыры гады па ўсёй краіне шырока разгарнулася сацыялістычнае спаборніцтва. У гэтым годзе наша прамысловасць з квартала ў квартал перавыконвае вытворчыя заданні.

«За першыя 9 месяцаў, — гаворыць В. М. Молатаў, — валавая прадукцыя прамысловасці дала прырост у 27 працэнтаў супраць адпаведнага перыяду мінулага года. Адзін гэты факт гаворыць аб тым, як хутка ідзе пасляваеннае аднаўленне і эканамічны ўздым нашай дзяржавы. Аб гэтым жа сведчыць і той факт, што ў бягучым годзе наша прамысловасць ідзе на такім узроўні, які на 17 працэнтаў вышэй даваеннага, 1940 года».

Разам з аднаўленнем і ростам прамысловасці расце і матэрыяльны добрабыт рабочых. Фонд заробтнай платы рабочых і служачых супраць 1940 года павялічыўся амаль удвая. У краіне шырока разгарнулася будаўніцтва

жыллёвых памяшканняў, школ, больніц, дамоў адначынку, культурных устаноў.

* * *

Гаворачы аб сельскай гаспадарцы, тав. Молатаў адзначыў, што дзякуючы больш правільнаму выкарыстанню тэхнікі і значнаму палепшанню арганізацыі працы ўраджайнасць збожжавых культур перавысіла сёлета ўраджайнасць 1940 г. Наша галоўная задача ў земляробстве — дабіцца далейшага павышэння ўраджайнасці ўсіх сельскагаспадарчых культур.

У гэтым годзе паспяхова выконваецца план хлебна-рыхтовак. Рад абласцей і краёў здаў сёлета значна больш хлеба, чым у мінулым годзе і нават больш, чым ў даваенныя гады. На 131 мільён пудоў больш, чым у мінулым годзе, здала Украіна, на 77—Паўночны Каўказ, на 40 — Сібір.

Цяпер снабжэнне насельніцтва хлебам не толькі поўнаасцю забяспечана, але і створаны неабходныя дзяржаўныя запасы на будучы час.

Сёлета сельская гаспадарка атрымае ад дзяржавы ў тры разы больш трактараў, у два разы больш аўтамабіляў, у два разы больш сельскагаспадарчых машын, чым у 1940 годзе. Усё гэта дапаможа ўзняць тэхнічную базу сельскай гаспадаркі, палегчыць працу калгаснікаў і павысіць яе прадукцыйнасць.

Соцспаборніцтва, якое шырока разгарнулася пад кіраўніцтвам партыйных арганізацый у калгасах і саўгасах, паспяховая барацьба з лодырамі і дэзарганізатарамі калгаснай працы будуць садзейнічаць далейшаму ўмацаванню калгасаў і палепшанню матэрыяльнага добрабыту калгаснікаў.

Важную ролю ва ўздыме сацыялістычнага спаборніцтва на ўсёй адыграла рашэнне ўрада аб ўзнагароджанні перадавікоў сельскай гаспадаркі. Сярод калгаснікаў і работнікаў саўгасаў у нас цяпер тысячы Герояў Сацыялістычнай Працы, дзесяткі тысяч калгаснікаў і калгасніц узнагароджаны ордэнамі і медалямі за вырошчванне высокіх ураджаяў.

«Можна не сумнявацца ў тым, — гаворыць В. М. Молатаў, — што рады ўзнагароджаных не толькі не скароцяцца, а яшчэ больш павялічацца ў гэтым годзе. За гэта гаворыць размах спаборніцтва і растуць працоўны ўздым у калгасах».

Па ініцыятыве таварыша Сталіна нядаўна прынята гістарычная пастанова «Аб плане полеахоўных лесанасаджэнняў, укаранення травапольных севазваротаў, будаўніцтва сажалак і вадаёмаў для забяспечання высокіх і ўстойлівых ураджаяў у стэпавых і лесастэпавых раёнах еўрапейскай часткі СССР». Гэта мерапрыемства дапаможа калгаснікам у барацьбе з засухай, «вывядзе нашу сельскую гаспадарку на прамы шлях высокіх і ўстойлівых ураджаяў, зробіць працу калгаснікаў высокапрадукцыйнай і ва многім узніме эканамічную магутнасць Савецкага Саюза».

* * *

Савецкая дзяржава мае ў сваім распараджэнні велізарныя ўнутраныя магчымасці павышэння жыццёвага ўзроўню насельніцтва. Аб гэтым сведчыць грашовая рэформа і адмена картачнай сістэмы, якія былі праведзены ўсяго толькі праз два гады пасля цяжкай, зруйнавальнай вайны. У выніку знізіліся рознічныя цэны на харчовыя і прамысловыя тавары як у кааператывным гандлі, так і на калгасным рынку. Рэальная заробточная плата рабочых і служачых у параўнанні з мінулым годам узнялася больш як у два разы, павысіўся матэрыяльны ўзровень жыцця.

У рабочых масах нарадзіўся новы патрыятычны рух

за мабілізацыю ўнутраных рэзерваў, за рэнтабельную работу прадпрыемстваў, за звышпланавыя назапленні. Перадавыя прадпрыемствы нашай краіны за 9 месяцаў гэтага года ад зніжэння сабекошту прадукцыі далі звыш 4-х мільярдаў рублёў звышпланавай эканоміі.

«Мы жывем у такі час, — гаворыць В. М. Молатаў, — калі нашы рабочыя, служачыя і сяляне-калгаснікі па ўсёй краіне ўдзельнічаюць у сацыялістычным спаборніцтве. Цяпер няма і не павінна быць такіх фабрык і заводаў або калгасаў, якія не ўдзельнічалі-б у спаборніцтве або не імкнуліся-б павялічыць колькасць спаборнічаючых унутры прадпрыемства, унутры калгаса».

Ленін і Сталін вучаць нас не зазнавацца і не супакойвацца на дасягнутых поспехах. Крытыка і самакрытыка дапаможа нам рухацца ўперад, знішчаць недахопы.

Аб значэнні работ нашых арганізацый на культурным фронце тав. Молатаў сказаў:

«У нас 730 тысяч студэнтаў у вышэйшых навучальных установах і, акрамя таго, 270 тысяч вузаўцаў-завочнікаў і звыш 34 мільёнаў вучняў у сярэдніх і пачатковых школах і тэхнікумах. Наш друк, нашы культурныя арганізацыі вядуць велізарную навукова-асветную работу ў масах. Няхай аб'явіцца такая капіталістычная дзяржава, якая захаче-б памерацца з Савецкім Саюзам у галіне ўздыму культуры краіны!»

Тав. Молатаў спыніўся на дыскусіі, якая нядаўна праходзіла ў навуковых колах нашай краіны па пытаннях біялогіі. Гэта дыскусія мае не толькі вялікае навукова-тэарэтычнае, але і практычнае значэнне, асабліва для далейшых поспехаў сацыялістычнай сельскай гаспадаркі.

«Гэтая дыскусія, — адзначыў тав. Молатаў, — прайшла пад славутым дэвізам Мічурына: «Мы не можам чакаць міласцей ад прыроды; узяць іх у нас — наша задача». Гэты мічурынскі завет, можна сказаць, прасякнут большэвіцкім духам і кліча не толькі работнікаў навукі, але і мільёны практыкаў сельскай гаспадаркі да жывой творчай работы на карысць і славу нашага народа».

Пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі, вялікага правадыра савецкага народа таварыша Сталіна дружная сям'я савецкіх народаў, перамагаючы цяжкія вынікі вайны, хутка і ўпэўнена ідзе наперад.

* * *

Адбываецца ўздым народнай гаспадаркі і ў краінах новай дэмакратыі. Але гэтага нельга сказаць аб краінах капіталізма, якія непараўнальна менш пацярпелі ад вайны, чым СССР і дзяржавы новай дэмакратыі.

У Злучаных Штатах Амерыкі прамысловасць не дасягнула і 80 працэнтаў узроўню 1943 года — самага высокага ў гісторыі развіцця амерыканскай прамысловасці. Але, не глядзячы на гэта, прыбыткі амерыканскіх акцыянерных кампаній растуць. У 1939 годзе яны складалі 6 мільярдаў 400 мільёнаў далараў, у разгар вайны перавысілі 24 мільярды далараў за год, а ў мінулым годзе дасягнулі амаль 30 мільярдаў далараў. Прыбыткі капіталістаў растуць, а заробточная плата амерыканскіх рабочых рэзка адстае ад росту пэн. Колькасць беспрацоўных, паводле афіцыйных даных, зменшаных па крайняй меры ў тры разы, перавышае два мільёны чалавек. Тым жа даныя прызнаюць, што няпоўны тыдзень заняты на рабоце больш 8 мільёнаў чалавек.

Таксама і ў капіталістычнай Францыі растуць прыбыткі капіталістаў, падае рэальная заробточная плата

рабочых. У пасляваенны перыяд яна ўпала ў два разы. За першае паўгоддзе гэтага года прыбыткі капіталістаў склалі 43 працэнты ўсяго нацыянальнага прыбытку Францыі, а зароботная плата рабочых і служачых — толькі 39 працэнтаў.

«У той час, як уздым нашай прамысловасці, — гаворыць тав. Молатаў, — цалкам грунтуецца на нашых унутраных рэсурсах і працоўных намаганнях савецкіх людзей, у капіталістычных краінах Еўропы ўсё будзе на разліках атрымання крэдытаў ад «амерыканскага дзялзюшкі».

Некаторыя англійскія і французскія дзяржаўныя дзеячы лічаць, што без амерыканскіх крэдытаў па «плану Маршала» нельга забяспечыць эканамічнае аднаўленне краін Еўропы. Аднак амерыканскія крэдыты, як вядома, не далі сапраўднага ўздыму прамысловасці ў краінах капіталістычнай Еўропы.

«Яны і не могуць даць гэтага ўздыму, таму што амерыканскія крэдыты прызначаны не для таго, каб аднаўляць і ўзнімаць канкуруючую са Злучанымі Штатамі Амерыкі прамысловасць еўрапейскіх дзяржаў, а для таго, каб забяспечыць больш шырокі збыт амерыканскіх тавараў у Еўропе, і каб паставіць гэтыя дзяржавы ў эканамічную і палітычную залежнасць ад пануючых у Злучаных Штатах капіталістычных манополій і іх агрэсіўных планаў, не лічачыся з інтарэсамі саміх народаў Еўропы».

* * *

У раздзеле «У авангардзе барацьбы за трывалы, дэмакратычны мір» тав. Молатаў гаварыць аб знешняй палітыцы Савецкага Саюза.

Змагаючыся за мір ва ўсім свеце, СССР яшчэ ў перыяд другой сусветнай вайны прыняў актыўны ўдзел у выпрацоўцы раду міжнародных пагадненняў, якія ляглі ў аснову Статута Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Вялікае значэнне мелі пагадненні паміж Савецкім Саюзам, Злучанымі Штатамі і Англіяй па германскаму пытанню, прынятыя ў Ялце і Патсдаме. Савецкі Саюз няспынна настойваў, каб прынятыя па гэтых пагадненнях абавязацельствы свята захоўваліся і на справе выконваліся ўсімі дзяржавамі.

Аднак справа з выпрацоўкаю мірных дагавораў для Германіі і Японіі не рухаецца з месца. Савецкі Саюз настойвае на тым, каб паскорыць выпрацоўку гэтых дагавораў. Яны павінны паставіць мэтай недапушчэнне аднаўлення Германіі і Японіі, як агрэсіўных дзяржаў, садзейнічаць правядзенню дэмілітарызацыі і дэмакратызацыі гэтых дзяржаў. Савецкі ўрад настойвае на поўнай забароне ваеннай прамысловасці ў Японіі, на поўным раззбраенні Германіі і ўстаўленні кантролю над Рурскай вобласцю, як галоўнай базай германскай ваеннай прамысловасці. Але разам з тым Савецкі Саюз прапануе пакінуць у гэтых краінах прамысловасць, якая абслугоўвае мірныя патрэбы насельніцтва.

У барацьбе супраць сіл агрэсіі, супраць прапаганды новай вайны Савецкі Саюз уносіў на разгляд Арганізацыі Аб'яднаных Нацый прапанову аб скарачэнні ўзбраенняў і аб забароне атамнай зброі. Прапанова

Савецкага Саюза аб мерах супраць прапаганды і падпальшчыкаў новай вайны была ўнесена на Генеральную Асамблею ў мінулым годзе. Пасля ўсякіх агаворак і абмежаванняў, унесёных у наш праект, Арганізацыя Аб'яднаных Нацый прыняла рэзалюцыю, якая ўсё-ж мае станоўчае значэнне.

Савецкі Саюз прапанаваў у гэтым годзе скараціць на адну трэць на працягу года ўсе наяўныя ўзброеныя сілы і ўзбраенні Злучаных Штатаў Амерыкі, Англіі, Савецкага Саюза, Францыі і Кітая. Акрамя таго, Савецкі Саюз прапанаваў забараніць атамную зброю, як зброю, прызначаную для агрэсіўных мэт, а не для мэт абароны.

«Пад усякімі выглядамі, — гаворыць тав. Молатаў, — вялікія дзяржавы не згаджаліся на скарачэнне сваіх узброеных сіл і ўзбраенняў і на забарону атамнай зброі і дабіліся прыняцця Генеральнай Асамблеяй нэтрэбінай ім рэзалюцыі».

Агрэсіўныя элементы ўпарта супраціўляюцца забароне атамнай зброі, хоць у любой краіне колькасць прыхільнікаў забароны атамнай зброі складае пераважную большасць народа.

Раскол паміж сіламі агрэсіі і імперыялізма, з аднаго боку, і сіламі, якія абараняюць справу ўмацавання ўсеагульнага міру і дэмакратыі, з другога, усё паглыбляецца. Савецкі Саюз паслядоўна адстойвае справу міру. Ён стаіць на чале ўсіх міралюбівых народаў, на чале перадавых людзей усяго свету.

В. М. Молатаў напамінае нядаўняе выказванне таварыша Сталіна, што палітыка англа-амерыканскіх падпальшчыкаў вайны можа скончыцца для іх толькі ганебным правалам.

З разгромам фашызма ўсё больш і больш разбураюцца ўстоі імперыялізма. Адначасова растуць і згуртоўваюцца сілы дэмакратыі, на чале якіх стаіць Савецкі Саюз. На шлях сацыялізма стаў цэлы рад краін народнай дэмакратыі, выраслі і ўзмацніліся камуністычныя партыі ў Еўропе. Карэнным чынам змянілася становішча ў Азіі.

* * *

У заключных словах даклада тав. Молатаў гаворыць аб поспехах нашай краіны, якімі мы абавязаны большэвіцкай партыі і кіраўніцтву Леніна і Сталіна.

Пад кіраўніцтвам Леніна і Сталіна большэвіцкая партыя стала на чале Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, прывяла нашу Радзіму да перамогі савецкай улады і адстаяла яе ад знешніх і ўнутраных ворагаў.

Вялікі Сталін вёў ад перамогі да перамогі нашу краіну ў мірныя гады. Сталін стаў на чале і ўзяў у свае рукі справу абароны нашай Радзімы ў гады другой сусветнай вайны. Пад сталінскім мудрым кіраўніцтвам паспяхова залечваем мы раны, нанесеныя вайной.

Няхай жыве наша Савецкая Радзіма — цвярдзіня дружбы і славы народаў нашай краіны!

Пад сцягам Леніна, пад вадзіцельствам Сталіна, уперад, да перамогі камунізма!

У барацьбе за звышпланавыя назапленні

(Гутарна з міністрам харчовай прамысловасці БССР тав. Н. Г. Грэкавай)

З АЛІК рабочых 35-ці маскоўскіх заводаў і фабрык аб дадатковым зніжэнні сабекошту прадукцыі і павелічэнні звышпланавых назапленняў знайшоў гарачы водгук на прадпрыемствах Міністэрства харчовай прамысловасці БССР. 25 хлебакамбінатаў, 6 кандытарскіх фабрык, 11 маслабойных і крухмальных заводаў і іншыя прадпрыемствы, сярод якіх мы бачым такія значныя, як мінская фабрыка «Комунарка», хлебазавод-аўтамат, бабруйская фабрыка «Чырвоны харчавік», гомельскі камбінат «Спартак» падлічылі свае магчымасці і рэзервы і абавязаліся даць дзяржаве 30 мільёнаў 32 тысячы рублёў назапленняў звыш гадавога плана.

Вынікі трэцяга квартала наказваюць, што гэта назапнае абавязацельства будзе з часцю выканана. План трэцяга квартала выканан на 111,6 працэнта; гэта значыць, што рэспубліка атрымала прадукцыі на 824 600 рублёў больш, чым у папярэдні квартал.

З якіх крыніц складаюцца звышпланавыя назапленні на прадпрыемствах? Крыніц гэтых шмат. Рабочыя, інжынеры і тэхнікі дабіваюцца максімальнага зніжэння сабекошту за лік дадатковага выпуску прадукцыі, за лік механізацыі працаёмкіх працэсаў, павелічэння хуткасці механізмаў і правядзення рацыяналізатарскіх мерапрыемстваў, эканомнага і беражлівага выдаткавання сыравіны.

Міністэрства харчовай прамысловасці надае выключна важнае значэнне звышпланавым грашовым назапленням і накіравала на буйнейшыя прадпрыемствы спецыяльныя брыгады з апарата Міністэрства, глаўкаў і трэстаў. Гэтыя брыгады дапамагаюць калектывам прадпрыемстваў адшукваць дадатковыя магчымасці для выканання ўзятых абавязацельстваў.

Сярод харчавікоў Беларусі з новаю сілай узнялася хваля стаханаўскага руху. Колькасць стаханаўцаў і ўдарнікаў узрастае з кожным днём і на многіх прадпрыемствах складае вельмі высокі працэнт у адносінах да ўсяго калектыва рабочых. Так, на Гомельскім хлебакамбінате ўсе рабочыя з'яўляюцца стаханаўцамі, на камбінате «Спартак» з агульнай колькасці 564 рабочых 541 значна перавыконвае нормы выпрацоўкі, на Мінскай бісквітнай фабрыцы з 136 рабочых—129 стаханаўцаў, на хлебазаводзе № 1 з 257 чалавек—226, а на хлебазаводзе-аўтамате з 272—212 стаханаўцаў.

Бондар тав. Станкевіч з камбіната «Спартак» рэгулярна выконвае норму на 470 працэнтаў, упакоўшчыца тав. Крыжэўская з таго-ж прадпрыемства—на 248, закрутчыца тав. Каравай—на 200, кандытар тав. Жукава з Мінскага хлебазавода № 1—на 157, падмайстар-булачнік тав. Сакалоўская—на 180, упакоўшчыца тав. Арол з Мінскай бісквітнай фабрыкі—на 160 працэнтаў.

Гэта толькі нязначная частка слаўных імёнаў лепшых людзей харчовых прадпрыемстваў рэспублікі, якія працуюць цяпер у рахунак 1949 і нават 1950 гадоў.

У сваіх дадатковых абавязацельствах прадпрыемствы Міністэрства ўзяліся дасягнуць к канцу года значнага павышэння прадукцыйнасці працы. Для гэтага яны праводзяць цяпер рад арганізацыйна-тэхнічных мерапрыемстваў: механізуюць найбольш працаёмкія працэсы, пераглядаюць устарэлыя сярэдне-прагрэсіўныя нормы

Н. Г. Грэкава—міністр харчовай прамысловасці Беларускай ССР.

работы аграгатаў, павышаюць нормы выпрацоўкі, палепшаюць арганізацыю працы, шырэй ахопліваюць рабочых здзелнай аплатай.

Вялікую ўвагу мы надаем развіццю рабочай думкі, накіраванай на рацыяналізацыю асобных тэхналагічных працэсаў вытворчасці. На ўсёй харчовай прамысловасці рэспублікі быў праведзены месячнік рацыяналізатарскіх прапаноў, у якім прынялі шырокі ўдзел рабочыя і інжынерна-тэхнічныя работнікі прадпрыемстваў. Амаль усе паступіўшыя прапановы прыняты і значна эканомяць рабочую сілу і сродкі.

Вельмі каштоўнымі з'яўляюцца прапановы рабочых хлебазавода-аўтамата тав. Сокалава (распрацоўка аўталапаты) і тав. Ліхача (механізацыя рэзкі кавалкаў цеста); прапанова галоўнага інжынера гомельскага камбіната «Спартак» тав. Шура аб змяненні тэхналагічнага працэса прыгатавання карамельнага сіропу дае 200 тысяч рублёў эканоміі ў год.

Цяпер ужо ясна відаць, што харчовыя прадпрыемствы, якія абавязаліся датэрмінова выканаць гадавы план, стрымаюць сваё слова. Сярод іх—фабрыка «Комунарка», камбінат «Спартак» і асобныя хлебазаводы.

Да 5 снежня—дня Сталінскай Канстытуцыі—абавязалася выканаць гадавы план і Міністэрства харчовай прамысловасці ў цэлым. Гэта абавязацельства будзе намі выканана.

СОВЕТСКИЙ человек

Ніна ТАРАС

З А ТРЫЦЦАЦЬ адзін год савецкай улады непазнавальна вырас чалавек краіны сацыялізма. Яму неўласцівы рысы дробнабуржуазнага мяшчанства. Ён не бачыць асабістага шчасця ў адрыве ад грамадскага жыцця. Служэнню сваёй Радзіме аддае ён сілы і здольнасці, пачуцці і розум.

З небывалым энтузіязмам выконвае савецкі народ план новай сталінскай пяцігодкі, будзе фабрыкі і заводы, аднаўляе гарады і сёлы, вырошчвае небывалы ўраджай. Гэты творчы ўздых савецкага народа не зразумелы драпежнікам капіталістычнага свету, якія ў імя далара гатовы распачаць новую вайну.

Савецкі народ пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў і асабіста таварыша Сталіна, цвёрда адстойваючы палітыку міру і бяспекі, смела крочыць уперад да новых перамог.

На кожным нашым прадпрыемстве няспынна растуць рады перадавікоў, якія дасягнулі небывалых паказчыкаў працы.

На скургалантарэйнай фабрыцы імя Куйбышэва працуе комсамолка Мар'я Канстанцінаўна Яцэнка. Зусім нядаўна яшчэ скончыла школу ФЗА, а сёння яе ўжо ведаюць, як выдатную закройшчыцу, якая выконвае дзве, дзве з паловай нормы і дае вялікую эканомію тавару.

Рыхтуючыся да 30-годдзя ленинскага комсамола, Мар'я Яцэнка за дзевяць месяцаў выканала сваю гадавую вытворчую норму на 160 працэнтаў, эканоміўшы пры гэтым 20 700 кв. дэцыметраў скуры і 8000 кв. дэцыметраў скурзамянціцеля. Але Яцэнка не задаволілася гэтым і паставіла перад сабой новую задачу — перадаць свой вопыт асатнім закройшчыкам фабрыкі. Хутка выраслі новыя перадавікі. Яе вучаніца Галіна Манюшэўская эканоміла за 8 месяцаў 666 метраў скурзамянціцеля, Людміла Гатальская — 341 метр, Таня Хадкевіч — 3011 метраў мануфактуры і г. д.

8 Пачын комсамолкі Яцэнка гаворыць аб яе бязмежнай любві і ад-

данасці сваёй Радзіме. Такіх прыкладаў не было ў царскай Расіі, няма іх і ў сучасных капіталістычных краінах, дзе кожны майстар хавае ад астатніх свой сакрэт вытворчасці.

А колькі такіх патрыётаў працуе ў любой галіне нашай гаспадаркі — у прамысловасці і на транспарце, у навуковых установах і на калгасных палях. Колькі маладых садоваў-мічурінцаў укараняюць свае новыя дасягненні ў пасадцы і вырошчванні садоў нашай Радзімы. Колькі вучоных працуе над вывядзеннем новых гатункаў сельскагаспадарчых раслін!

... Мы ў лабараторыі старшага навуковага супрацоўніка Акадэміі Навук БССР, кандыдата сельскагаспадарчых навук Мар'і Аляксандраўны Патрэсавай. Перад намі ўзоры розных гатункаў лубіну з ураджаю гэтага года. Мар'я Аляксандраўна з захапленнем расказвае аб тым, якое значэнне мае кожны гатунак гэтай расліны ў сельскай гаспадарцы — для павышэння ўраджайнасці палёў, для скармлівання жывёле і ў прамысловасці — для атрымання штучнага валакна, для вырабу фанернага клею, пластыку і інш.

Мар'я Яцэнка за раскрыем жаночых сумак.

Сваю навуковую працу М. А. Патрэсава пачала 25 год назад, калі скончыла Тіміразеўскую сельскагаспадарчую акадэмію. Першыя свае вопыты пачала на Новазыбкаўскай даследчай станцыі. Там атрымала яна з масавых узораў новыя гатункі серадэлы і з перароду азімага жыта новы гатунак высокаўраджайнага жыта «Новазыбкаўскае М-4», цяпер шырока распаўсюджанага ў рэспубліцы.

Але асноўная мэта Мар'і Аляксандраўны — вывядзенне новых гатункаў лубіну для калгасных палёў. Каб вырашыць гэту задачу, яна карыстаецца метадамі Мічуріна і Лысенка. З узораў лубіну, сабраных на Гомельшчыне, яна вывела першы ў Саюзе гатунак горкага лубіну на зялёнае ўгнаенне — вузкілісты сіні 173 Новазыбкаўскай станцыі. Ён характэрны ўраджайнасцю, дасягае роўнамерна і раней звычайных беспародных лубінаў.

У крапатлівай працы праходзіць усё жыццё савецкай вучонай, якая звязала свой лёс з лёсам народа і ўсё свае веды аддае Радзіме.

Але не толькі самаадданая праца характэрна для савецкай жанчыны. Адным з самых пачэсных яе абавязкаў з'яўляецца выхаванне дзяцей — нашага маладога пакалення.

... Пелагея Кірылаўна Калейнік узгадвала траіх сыноў і адну дачку. Да вайны працавала яна ў дзіцячым садзе, а зараз працуе на сітровым заводзе. Нямала гора спазнала яна за час вайны. У родным Мінску лютавалі немцы. Яе малодшага сына яны злавілі са зброяй у руках і кінулі ў канцэнтрацыйны лагер. Два старэйшыя сыны былі на фронце, абаранялі Радзіму. З болей у сэрцы глядзела яна на дзяцей, якіх асірацілі немцы. Гэтыя ні ў чым непаўнныя ахвяры фашысцкага гвалту хадзілі па гораду галодныя, абдэртныя, хворыя.

І Пелагея Кірылаўна рашыла выратаваць ад смерці хоць адно такое дзіця. Яна адшукала сіротку-хлопчыка, якому было каля двух год. Ён не мог ні ўстаць, ні гаварыць. Суседка адгаварвала: «Не бяры: толькі бяды з ім набярэшся».

Але Пелагея Кірылаўна не паслухала і пачала гадаваць чужога хлопчыка, якога палюбіла як роднае дзіця. Валерык павольна напраўляўся, нарэшце пачаў гаварыць і хадзіць.

Прышоў 1944 год. Чырвоная Армія вызваліла Мінск і пайшла далей на Захад, каб дабіць зверга ў яго логаве. З ёю пайшоў і яе малодшы сын, які ўцёк ад немцаў з лагера. З фронту ён пісаў:

«Прашу цябе, маці, аддай сваю матчыну любоў прыёмнаму сыну, тую самую, якую дарыла нам траім. Няхай хутчэй расце сірата»...

Вайна скончылася. Два сыны Пелагеі Кірылаўны вярнуліся з фронту, узнагароджаныя ўрадам за багавыя заслугі. Трэці працягвае службу ў Арміі. Сям'я Калейнікаў усынавіла Валерыка: Пелагея Кірылаўна стала яму за маці, яе старэйшы сын Арсень — за бацьку.

П. К. Калейнік з прыёмным сынам Валерыкам.
Фото І. Шышко.

Зараз Валерыку Калейніку восем гадоў. Ён добра вучыцца і з'яўляецца аднаю з важнейшых падстаў для набліжэння нашай заветнай мэты — камунізма.

СправаЗдага ДЭПУТАТА

ЮДНА і шумна было ў той вечар у канторы Пінчалаўскага сельсавета. Сюды з навакольных калгасаў сабраліся людзі для сустрэчы з дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР — Еўдакіяй Пятроўнай Петраковай.

Яе віталі, як старога сябра, якога ўсе добра ведалі і шанавалі.

Пасля ўступнага слова старшыні сельсавета да стала падыйшла Еўдакія Пятроўна.

— Добры дзень, дарагія таварышы! — пачала яна. — Вам ужо вядома, што з дня выбараў у Вярхоўны Совет БССР адбыліся тры сесіі Вярхоўнага Савета. Напэўна чыталі вы і пра тое, якія пытанні разбіраліся на сесіях.

Калі сесія зацвярджала дзяржаўны бюджэт рэспублікі, усе дэпутаты з радасцю галасавалі за яго, бо ім прадугледжаны вялікія сродкі на ўздым народнай гаспадаркі, на культурныя мерапрыемствы, на ахову здароўя, на палепшанне жыллёвых умоў, на павелічэнне выпуску тавараў першай неабходнасці, на школы, дзіцячыя ўстановы і г. д.

Калі Еўдакія Пятроўна скончыла расказаць аб рашэннях, прынятых сесіямі, яе напросілі расказаць аб рабоце ў сваім калгасе.

— Добра, — адказала Еўдакія Пятроўна. — Раскажу вам і пра калгас і пра сваю дэпутацкую работу. Але найперш павінна адзначыць, што ўсе рашэнні, прынятыя намі на сесіях Вярхоўнага Савета БССР, ужо ажыццяўляюцца. Узяць хоць-бы тое, што мы з вамі сядзім зараз пры яркім электрычным святле, што многія калгасы раёна ўжо электрыфікаваны, што ў горадзе Оршы аднаўляюцца зруйнаваныя вайною прадпры-

емствы, будынкі, што расце сетка хат-чытальняў, магазінаў, сталовых, што ў калгасах рэгулярна працуюць кіноперасоўка — усе гэта гаворыць аб няспынных клопатах дзяржавы аб працоўным народзе.

Да мяне наступаюць заявы з просьбай аказаць дапамогу. Праўда, не было іх ад грамадзян вашага сельсавета.

— Жывем добра, таму і скаргаў няма, — заўважыла адна з калгасніц.

— Адзін з інвалідаў Айчынай вайны прасіў дапамогі яму матэрыяльна. Я наведала яго, азнаёмілася з умовамі жыцця і звярнулася ў раённы адзел сацыяльнага забяспечання. На майму хадаініцтве яму выдалі грашовую дапамогу.

Таксама прасіла дапамогі калгасніца-ўдава, маці пяцёрых дзяцей. Пры маім умяшанні калгас дапамог ёй збожжам і грашыма.

Але бываюць просьбы, якіх нельга задаволіць. Напрыклад, адна калгасніца з Кудасёўскага сельсавета прасіла прырэзаць ёй сядзібу. Такая-ж заява паступіла і ад калгасніка Мішкавіцкага сельсавета Чабатарова Яўхіма. Я выехала на месца, пацікавілася, як гэтыя людзі працуюць на калгасным полі. Аказалася — дрэнна. Яны не выпрацавалі і мінімуму працадзён, а хочуць жыць за кошт сядзібы. Вядома, што ў просьбе ім было адмоўлена.

— Правільна, Еўдакія Пятроўна. Гультай заўсёды знойдзе на што скардзіцца, — падтрымалі прысутныя.

— Я таксама лічу, што калі калгаснік у гарачую пару жніва або касавіцы не выходзіць на калгаснае поле, а калунаецца на сваёй сядзібе або едзе на базар, гэта — рвач ці абібок.

Калі мы хочам умацаваць свае калгасы, каб жыць багацей, мы павінны працаваць дружна. Совецкі ўрад і партыя большавікоў аказваюць выключную ўвагу калгаснаму сялянству. Вазьміце к прыкладу ўказы Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аб узнагароджанні перадавых калгаснікаў за высокія ўраджай. Ва ўсім свеце няма краіны, дзе-б для землепрацаваўцаў рабілася столькі, як у Савецкім Саюзе.

Цяпер, калі палёвыя работы закончаны, задача ўсіх калгаснікаў неадкладна заняцца нарыхтоўкай лесу, якога чакае прамысловасць нашай краіны, шахты Данбаса, новабудовлі. План лесанарыхтовак па сельсавеце трэба выканаць датэрмінова.

А зараз скажу вам, як працую ў калгасе старшынёй. Наш калгас «Авангард», Малатынскага сельсавета, невялікі—усяго 64 гаспадаркі, але людзі ў нас дружныя. Цяпер мы ўжо аднавілі ўсе жылёлагадоўчыя фермы і выканалі гадавы план па гадоўлі свіней і авечак, а к студзеню выканаем і ўвесь план развіцця жылёлы.

Калгас своечасова разлічыўся з дзяржавай па ўсіх відах паставак. Хлеба здалі мы на 780 пудоў болей як летась, малака—1500 літраў звыш плана. Калгас першым у сельсавеце выбраў бульбу і разлічыўся з дзяржавай. На ўвесь год забяспечыў жылёлу кармамі.

Мы пабудавалі клуб, кузню, стайні, абору, ітушнік. Калгас наш стаў багацей і працадзень поўнаважней.

Нашы людзі не толькі дружныя, але і працавітыя. Таму і калгас ідзе ўпэўнена ўперад.

Яскевіч Ганна працуе за дваіх мужчын: На якую-б работу ні паслаў брыгадзір—пойдзе, што ні даручыць—зробіць. Яна і з коньмі працуе, і косіць, і жне. У дзень скашвала па 58 сотак замест 35 па норме, зжынала па 35 сотак замест 20. За 9 месяцаў мае 340 працадзён.

Крышкевіч Мар'я, хоць маладая гадамі, а ў рабоце любога павучыць. Як і Яскевіч, яна працавала па ўсіх работах. На яе рахунку ўжо 238 працадзён.

Добра працуе таксама даярка Канчалюўская Надзя, загадчыца жылёлагадоўчых ферм Шабеня Антося, брыгадзір Шак Надзя.

Былі выпадкі, калі асобныя калгаснікі не выходзілі на работу. Тады я збірала праўленне. Іх выклікалі і сур'ёзна папярэджвалі.

Ёсць у нас комсамольская арганізацыя. Комсамольцы праводзяць масавую работу ў клубе, выпускаюць «баявыя лісткі». Два разы ў месяц да нас прыязджае кіноперасоўка.

— Я хачу сказаць пару слоў пра калгас «Авангард»,—падняўся загадчык сельгасаддзела райвыканкома т. Гарбачоў.—Таварыш Петракова, як камуністка, узначаліла работу па арганізацыйнаму і эканамічнаму ўмацаванню калгаса. Перш за ўсё, яна ўмацавала дысцыпліну, стварыла звонні, увяла індывідуальную здзельшчыну, здолела выхаваць у калгаснікаў сацыялістычныя адносіны да працы.

Калгас першым у сельсавеце ўбраў бульбу і здаў пастаўкі дзяржаве. Калі суседні калгас «Будаўнік» не мог справіцца з уборкай бульбы, Петракова сабрала

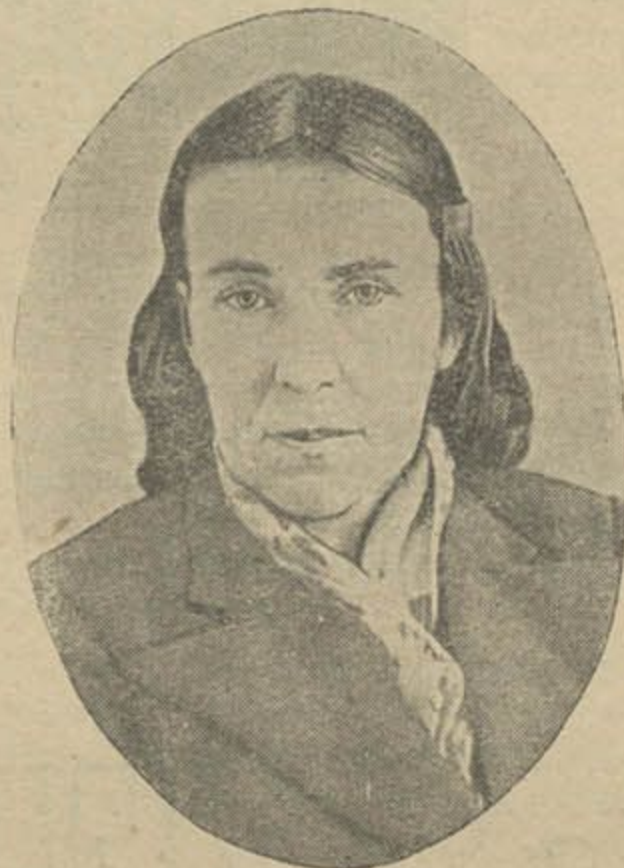
18 калгасніц і разам з імі паехала ў адстаючы калгас. Два дні яны дапамагалі калгасу «Будаўнік» убраць бульбу:

Еўдакія Пятроўна 14 год працавала ў калгасе жылёлаводам, потым брыгадзірам, а пасля калгаснікі даверылі ёй узначальваць арцель. Да вайны два разы ездзіла ў Маскву на сельскагаспадарчую выстаўку.

Сустрэча Е. П. Петраковай са сваімі выбаршчыкамі вылілася ў ажыўленую, цікавую гутарку.

Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, камуніст Еўдакія Пятроўна Петракова на прыкладзе свайго калгаса паказала, як яна па справе выконвае наказ выбаршчыкаў—служыць чэсна народу.

Н. СЯРГЕЕВА.

Е. П. Петракова.

АБ МАІМ ЗВЯНЕ

(Расказ М. П. Красніцкай—звеннявой калгаса «Авангард», Гомельскага раёна)

ПЕРШ чым гаварыць аб свае ўсе дасягненні навукі і тэхнікі, рабоце звяна, я хачу сказаць, што ўраджайнасць на нашых землях значна ўзрасла за гады савецкай улады пры калектывным выдзелі гаспадаркі. І цяпер стонудовыя ўраджай—з'ява не рэдкая.

Многія лічаць, што высокі ўраджай—вынік кранатлівай працы. Гэта, вядома, верна. Але я хачу дадаць—не проста працы, а працы разумнай, працы, якая выкарыстоў-

вае ўсе дасягненні навукі і тэхнікі. Іменна такой стала праца калгасніка. Калі праўленне калгаса даручыла мне арганізаваць высокаўраджайнае звяно, я рашыла зацікавіць кожнага члена звяна веліччу пастаўленай задачы, усяляць упэўненасць і веру ў свае сілы.

Думаючы аб звяне, я перабрала ў памяці кожнага вядомага мне калгасніка, кожную калгасніцу. Падабрала працадольных людзей, пагаварыла з імі. У звяне згадзіліся пра-

цаваць: Ефрасіння Алейнікава, Агата Бірукова, Мар'я Тарасова, Ганна Мяшкова, Праскоўя Разумцова, Максім Каланчук і Мікалай Даманнікаў.

Хутка нам адвалі ўчастак: 10 гектараў пад азімае жыта і 2—пад пшаніцу. Перад пачаткам асенняй сяўбы ў калгасе адбыўся сход. Маё звяно абавязалася атрымаць па 29 цэнтнераў жыта з гектара. У нашым калгасе яшчэ не збіралі такога ўраджаю. Некаторыя калгаснікі сумняваліся:

— Хіба можна столькі сабраць? Добра, калі палову гэтага возьмеце.

Звяно рашыла выканаць абавязальства ва што-б там ні стала.

Моцна нас падтрымаў тады і сакратар партарганізацыі т. Рандаўцоў. Ён гаварыў, што галоўнае ў працы — верыць у свае сілы, не звяртаць увагі на пустыя гутаркі малавераў.

Я расказала членам звяна аб рабоне Герояў Соцыялістычнай Працы Еўдакіі Кухаравай і Тамары Шкурко.

— Чым мы горшыя за іх? — пытала я. — Хіба рукі ў нас не такія?

Дружна і ўпэўнена пачалі мы работу.

Данамагаў нам і Фёдар Якаўлевіч Ларыёнаў — наш аграном. Ён пастаяў на тым, каб мы перабралі насенне ўручную. Гэта была працаёмкая работа. 2160 кілаграмаў насення — гэта мільёны зярнят. Працавалі з раніцы да ночы.

Жыта сеялі на лубіну, багатаму азотам.

Праз тры дні пасля ўсходаў падкармілі жыта калійным угнаеннем з разліку 45 кілаграмаў растварапа хлорыстага калія на гектар.

На нашым участку з'явілася роўная прыгожая рунь.

Вось першы снег зацярнуў зямлю. З кожным днём снеговая коўдра таўсцела, і мы радаваліся, што яна абароніць пасевы ад ветру і пякучых марозаў, а ўвесну дасць раслінам даволі вады.

Але рантам пацяпла. Заімжыў дробны дождж, і снег за адзін дзень растаяў. А ноччу ўдарыў мороз. Усё поле пакрылася лядзянаю коркай.

Вера Шылінгоўская — загадчыца птушкафермы калгаса «Перамога» (Высокаўскі раён, Брэсцкай вобласці).

Мы хваляваліся. А што, калі тае надвор'е пратрымаецца некалькі дзён? Частка ўсходаў тады абавязкова загіне, а гэта значыць, што мы не зможам выканаць узятых на сябе абавязальстваў.

— Трэба зрабіць драўляны вал, — сказаў аграном, — забіць у яго вострыя цвікі і катаць па полі.

Вал мы зрабілі ў той-жа дзень і вышлі ў поле ламаць лёд.

Зіма 1947 года была наогул няўстойлівая. Галалёдзіца не раз наступала на палі, але ў нашых руках была цяпер добрая зброя.

У непакое за ўраджаі праходзілі дні. Звяно часта аглядала свой участак, ставіла снегазатрымальнікі. Але снегу было мала.

Прышла вясна, пацяклі ручаі. Пасевы перажылі цяжкую зіму. У многіх мясцінах рунь не зелянела. Трэба было яе ратаваць. Вось чаму мы парашылі падкарміць жыта аміячнай селітрай па аднаму цэнтнеру на гектар.

Праз тры дні стала зусім цёпла. Ад зямлі ўзнялася пара, глеба падсыхала. Мы яшчэ раз падкармілі пасевы: унеслі на кожны гектар па 2 цэнтнеры суперфасфату. Пасля заскародзілі ўвесь участак у 2 сляды папярком радкоў і адразу-ж зрабілі трэцюю падкормку — калійнымі ўгнаеннямі.

Вясна ўбіралася ў сілу. На паплавках з'явілася трава. Лазняк вынесціў пушыстыя коцікі. Прайшлі першыя дажджы. Рунь падрасла, зазелянела. Цяпер ужо добра было відаць, дзе яна лепшая, а дзе горшая. Звяно зрабіла яшчэ адну падкормку (выбарачную) аміячнай селітрай.

Калі зіма не спрыяла азімым, дык вясна і лета — наадварот. Ішлі цёплыя дажджы, і жыта расло кусцістае, з шырокім зялёным лісцем. Але ж тыя самыя дажджы спрыялі і буйнаму росту пустазелля на добра ўгноенай глебе. Ужо ў пачатку мая пачала шпарка расці лебядка, васількі, хвоні. Мы не давалі ім разрасціся. На прапалцы члены звяна выконвалі па дзве нормы. У канцы мая прапалолі яшчэ раз.

Прышоў час, і збавына закрасавала. Але тады з'явілася новая небяспека. Вядома, што пры сырым надвор'і апыленне праходзіць дрэнна, пыльца асыдае, не пералятаючы з коласа на колас. Жыта можа быць высокім, але колас — пустым. Даждзям ўжо нам не спрыялі. Звяно рашыла правесці штучнае апыленне.

Мы дачакаліся пагодлівага дня і вышлі ў поле з доўгай вяроўкай, аб-

Звяно комсамолкі Веры Бяляўскай з калгаса імя Куйбышэва, Бабруйскага раёна, дабілася добрых паказчыкаў: з кожнага гектара атрымала па 225 пудоў жыта. На здымку: звеннявая Вера Бяляўская на ўборцы бульбы.

матанай анучамі. Нацягнутую вяроўку вадзілі па каласах з аднаго канца поля ў другі, штучна ўзбіваючы пыльцу. Карысць ад даапылення стала нам відавочнай тады, калі на сваім участку мы не знайшлі ў каласах ніводнай пустой ячэйкі. Усе зярняты і каласы былі аднолькавых памераў.

Колас быў важкі, зерне буйное. Радасна было жаць такую збавыну. І мы працавалі, забыўшыся на стому. Снапы ставілі па дзесяць у рад, не прыкрываючы зверху, каб добра прасохлі. Свой участак зжалі за некалькі дзён. Школьнікі данамагалі збіраць калоссе. І вось — усё скончана: кожны колас прыбраны, снапы складзены ў сцірты, ля сціртаў зроблены крыты ток.

Найбольш памятны мне пачатак і асабліва канец маладзёбы, калі рантам стала ціха.

Усе калгаснікі збегліся да кладаўшчыка і пачалі падлічваць умялот. Аказалася, што з усяго дзесяцігектарнага ўчастка мы атрымалі 305 цэнтнераў жыта, або па 30,5 цэнтнера з гектара.

У верасні гэтага года мяне выклікалі ў Мінск на пашыранае паседжанне прэзідыума Акадэміі Навук БССР, прысвечанае становішчу і задачам біялагічнай навукі. Там я пачула многа новага, цікавага, што прыдасца ў далейшай рабоце. На паседжанні я расказала аб сваім звяне, аб тым, як мы дабіліся высокага ўраджаю. Я дала слова на будучы год дабіцца яшчэ лепшага ўраджаю. Упэўнена, што гэта слова нашым звяном будзе стрымана.

З вялікім вытворчым уздымам сустракаюць працоўныя Беларусі 31 гадавіну Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі і 30-годдзе БССР. Разам з усім народам дастойныя падарункі маці-Радзіме рыхтуюць жанчыны. На здымках: 1. Лепшая стаханайка Гродзенскай абутковай фабрыкі № 1 комсамолка Мар'я Андрэева дае штодня 300 працэнтаў нормы. 2. Выдатную прадукцыю дае Тацяна Барысенка — стаханайка-прэсоўшчыца Мінскага аўтамабільнага завода. 3. Арматуршчыца Мінскага трактарнага завода О. Верамеева В. Шэйчэнка выканалі по дзве гадавыя нормы. 4. Стаханайка Магілёўскай швейнай фабрыкі Вера Барбарчук зусім нядаўна асвоіла

прафесію прадзілшчыцы, але ўжо выконвае норму на 150 працэнтаў, працуе без браку. 5. Маладая стаханайка-паліроўшчыца Барысаўскай фабрыкі піяніна Галіна Казыра і Анна Жызнёўская выконваюць план на 250 працэнтаў. 6. Буднічак Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, аднойленны мінскі будайнікам. 7. Падмайстар цэха булавочных вырабаў мінскага хлебавазда «Аўтамат» Тацяна Карнейчык выконвае штодня па паўтары нормы. 8. Стаханайка-машыністка брукінага цэха Гродзенскай швейнай фабрыкі Вера Івацкова выконвае сваё заданне на 220 працэнтаў.

Фото Я. Босіна, І. Шышко, К. Якубовіча, Л. Папковіча, Ф. Фёдарова, Я. Мазелева.

Вера ЛЮТАВА

(Урывак з аповесці «Зарава над лесам»)

Мал. Ю. ПУЧЫНСКАГА

НАБЛИЖАЛАСЯ вялікае свята, і Зося Малінок рашыла напісаць родным на вёску. У інтэрнаце было ціха: Марынка працавала ў начную змену, а двое дзяўчат ужо спалі.

Зося любіла парадак. Яна толькі што намыла надлогу, павесіла на акно карункавую шторку. І адразу ў пакойчыку стала ўтульней і нібы прастарней. Заслаўшы столік сурветкай, дзяўчына ўзялася за ліст.

Зося любіла дадому пісаць. Яна ведала, што яе лісты чытаюць не толькі ў сям'і — іх паказваюць суседзям, сяброўкам. І тыя, нанэўна, зайздросцяць, бо на гэты ёсць усе падставы. З часу прыезду на новабудуўлю Зося была задаволена лёсам. Работа ў заводскай сталовай афіцыянткай прышлася па сэрцу. Асабліва падбалася ёй абслугоўваць стаханаўцаў і ітэраўцаў. Не самалюбству імпанавала, што яна корміць лепшых людзей завода. З боку глядзець было страшна, як, прыкусіўшы ў старанні губу і задорліва пабліскваючы вачыма, насілася Зося між столікаў з падносам, на якім дымілася піраміда талерак.

Дадому яна пісала пра сябе, пра сябровак, з якімі разам жыла. А сёння ёй рупіла пахваліцца новым адрэзам на плацце, расказаць, як ідзе падрыхтоўка да свята.

«Танюшы нашай, — пісала яна, — далі чацвёрты разрад, а Паша перайшла на рэвальверны станок, і ўсе яе хваляць. А Марынкін вялікі партрэт рысуюць і на дошцы гонару змесцяць, бо яна ў нас лепшая стаханаўка»...

Раптам у душы Зосі варухнулася няяснае хваляванне, падобнае зайздрасці. Вось каб гэта быў ейны партрэт. З якой-бы гордасцю напісала аб гэтым вяскоўцам. Ды і Віктараў партрэт таксама рысуюць. Зося ўздыхнула і ўжо з меншым патхненнем працягвала:

«На рабоце мною таксама задаволены. Пасуднага бою ў мяне зусім няма. А яшчэ я купіла на плацце шаўковы адрэз — блакітны ў чырвоную бубачку. Ёсць святую абавязкова нашую».

Адклаўшы аловак, Зося падпёрла рукою шчаку. Непакой на душы ўсё ўзмацняўся. Што ні кажы, а на плацце адрэз — не стаханаўскі партрэт.

Колькі раз яна ценшылася, калі пісала дамоў пра абновы: то пра джэмпер у іскру залацістую, то пра туфлі на гранёных абцасах, то пра новае плацце. Праўда, бацька аднойчы ў адказным лісце напракнуў: «Усё анучкамі хвалішся. Ленш кваліфікацыі дамагалася-б. Сун разносіць — не вялікая навука». Тады Зося шчыра пасмяялася з бацькавай заўвагі. Хацела ўсміхнуцца і цяпер, ды... не вышла.

Раніцай Малінок прагнулася не ў настроі. Хмурай прыйшла на работу. Узнікшы ўчора непакой высеў за ноч у незадоволенасць. У той дзень ёй адразу не пашанцавала: заліла сунам дарагі хвартушок, абштыты карункамі. Шкада было хвартушка (дзяўчына ахоўвала рэчы).

Прабягаючы па залі з падносам, Зося заўважыла Віктара з Марынкай. Яны сядзелі за столікам, каля

акна, і аб нечым спрачаліся. Бачыць іх разам не надта прыемна. Шчыра кажучы, яна не раўнавала да Марынкі — маленькай, худармявай дзяўчыны, але ўсё-ж...

Зося бяшумна надыйшла да століка, прыціскаючы да грудзей стопку пустых талерак. Захопленыя спрэчкай, яе не заўважылі.

Віктар выкрэсліваў на кавалку паперы абрысы нейкай дэталі і нешта даводзіў Марынцы. Зося чула, як ён сказаў:

— Трэба спрабавць тэхналагічны працэс...

Марынка перабіла: — Трэба змяніць канфігурацыю разца...

Зося не разумела такіх слоў як «тэхналагічны працэс», «канфігурацыя», і таму ў яе ўяўленні яны здаваліся асабліва значнымі, прыгожымі і недаступнымі. А для Марынкi з Віктарам яны былі прывычны, і ў гэтым адчувалася іх перавага над Зосяй. Зося раўніва зразумела, што Віктар з ёю не зможа так гарача гутарыць аб сваіх справах, як зараз гаворыць з Марынкай. Кроў гарачай хваляй ударыла ў скроні. Няспершна захацелася знішчыць гэту перавагу Марынкi. Яна рашуча кінула галавой. Верхняя талерка закахалася і саслізнула ўніз. Зося хацела яе падхапіць, але прамахнулася. Талерка са звонам бразнулася аб падлогу і разляцелася на дробныя часткі.

Віктар з Марынкай ускочылі. Зося стаяла чырвоная і ў замяшанні глядзела на ашкелкі.

Віктар жартам сучаў:

— Не журыся, Зося. Гэта к дабру.

Зося ўскіпела:

— За гэта дабро з мяне вылічаць, — але раптам стрымалася і разважліва дадала: — Мо' і праўду кажаш, Віктар, — к дабру. Пайду адгэтуль.

— Куды? Чаму? — здзівіліся разам Марынка і Віктар.

Задаволеная ўражаннем, яна дадала:

— Абрэкла мне тут. Пайду на станок. У ваш пэх.

— Малайчына, віншую! — шчыра пахваліла Марынка.

Зося злёгка кінула галавой і ўзялася збіраць ашкелкі.

Калі Малінок прыйшла ў пэх, здарылася зусім нечаканае: яе паставілі вучаніцай да Марынкi. Абедзве дзяўчыны разгубіліся. Зося была гадамі старэйшай, і Марынка пры ёй выглядала падлеткам. У дадатак Марынка заўважыла, што гэтая рослая расцвіўшая дзяўчына абыходзіцца з ёю — маленькай і хударлявай — як з дзіцем і нават спрабуе стаць апякункай. Габ-жа не трапіць да яе ў падначаленне. Але галоўнае ў тым, што ўпотаіку яны сапернічалі з-за Віктара.

Марынка правярала станок. Зося стаяла побач. За-сунуўшы рукі ў кішэні новенькай сцёганкі, яна з незалежным выглядам чакала ўказанняў.

У Марынкi нешта не ладзілася са станком. Як на зло, падляцеў Віктар і шумна вітаў дзяўчат:

— Мая вам панана! Як поспехі, таварыш будучая шліфавальшчыца? Чаму замінае, таварыш педагог?

— Ды не перашкаджай ты! — каротка асекла Марынка, ускінуўшы галаву.

Зося чакала, што Віктар адкажа ёй дзёрзкасцю, што ён правучыць дзяўчыну. Але з яго мігам зляцела развязнасць. Ён раптам прышх і пакорліва, бачком адышоўся ўбок. Здзіўленая Зося з міжвольнай навагай і нават страхам падумала: «Страяя якая». Яна ўкранкай выцягнула рукі з кішэняў і зрабілася ўважлівай і стройнай.

Марынка запусціла станок. Ён роўна зажурчэў.

— Ну, вось. Глядзі сюды... — сказала яна проста.

Не ўзнімаючы на вучаніцу вачэй, яна стала паказваць, як кіраваць станком, як ставіць дэталі, як шлі-

фаваць. Яна прыпомніла, як здавала тэхмінімум, і слова ў слова паўтарыла свой адказ:

— Шліфоўка завяршае механічную апрацоўку пасля разца і фрэзы. Зерні каменя здымаюць з дэталі лішні метал. Чым дакладней адшліфавана дэталі, тым яна доўгачасней...

Марынка не адважвалася глянуць на Зосю, баючыся прачытаць на яе твары ўсмешку. Аднак Зося не смяялася. Перад ёю адкрылася новая Марынка — моцная, дзелавіта-еўр'ёзная і наўздзіў скрытная. Не адрываючыся, глядзела яна, як пад рукамі Марынкi паждачны камень, рассыпаючы іскры, шліфаваў метал. Зосі падумалася, што самой ёй ніколі не ўдасца працаваць з такой прывабнай лёгкасцю. Яна старалася не прапусціць ні слова, ды ад хвалявання мала разумела.

Нарэшце Марынка адважылася глянуць на сваю вучаніцу. Тая стаяла, выпягнуўшыся ў струну, ледзь прыадкрыўшы чырвоныя поўныя вусны.

— Ці зразумела што-небудзь? — спытала Марынка. Здрадніцкая чырвань заліла Зосін твар. Марынка ўзяла новую дэталі і стала цярпліва тлумачыць спачатку.

Напярэдадні свята, перад самым урачыстым сходам, Зося не сцягнула і напісала дадому кароценькі ліст:

«Мае дарагія бацькі, сястра Поля і брацік Яшанька, а таксама ўсе родныя і знаёмыя!

Шлю я вам нізкі паклон. Віншую вас з нашым вялікім святам — Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыяй. Жадаю весела сустрэць і правесці яго. Аб сабе наведваю наступнае. У сталовай я больш не працую. Я перайшла на станок і атрымала кваліфікацыю. Сёння я здала тэхэкзамен на шліфавальшчыцу трэцяга разрада. Гэта мой падарунак да свята. Абяцаю вам перавыконваць нормы. А плацця з адрэзу блакітнага ў бубачку я не пашыла — не было часу. Жадаю вам усяго лепшага і здароўя. Кланяюся і цалую.

Ваша дачка і сястра

Зося Малінок».

Совецкія жанчыны! Змагайцеся за далейшы росквіт эканомікі і культуры нашай Радзімы! Няхай жывуць совецкія жанчыны — актыўныя будаўнікі камунізма!

У глядзельнай зале Палаца культуры шумна і весела. Прагучэў трэці званок, пагасла святло. Яркія праменні пражэктараў спыніліся на фігуры піонера, які стаяў на фоне цёмна-чырвонай аksamітнай заслоны.

«Агляд дзіцячай мастацкай самадзейнасці пачынаецца», — сказаў ён. — Выступае драматычны калектыў дзіцячага дома «Юны будаўнік» Пушкінскага раёна. Ставіцца ўрывак з п'есы «Р.В.С.» — на апавесці Гайдара».

Паволі ўзнялася цяжкая заслона. Сотні дзіцячых вачэй глядзелі на сцэну, дзе на саломе сядзела маленькая шэравокая дзяўчынка ў ружовым сарафанчыку і белай кашульцы з кароткімі рукаўчыкамі. З-пад стракатай хустачкі тырчэлі непакорлівыя віхуры светлых валосікаў.

Уважлівыя твары глядачоў, цішыня ў зале, часам парушаемая бурнымі выбухамі вясёлага смеху, — усё гаварыла за тое, што ігра маленькіх актараў падабалася. Нездаволена зірнуліся сядзеўшыя ў літэрнай ложы, калі ў час дзеяння адчыніліся дзверы і ў ложу ўвайшла белакурая дзяўчына. Яна асцярожна прысела на край свабоднага крэсла і з цікавасцю пачала сачыць за тым, што адбывалася на сцэне.

Маленькая дзяўчынка ў ружовым сарафанчыку падыйшла бліжэй да рампы, і дзяўчына ўбачыла на яе правай руцэ сінія плямы татуіроўкі. «Пумар!» — прашаптала дзяўчына, парывучата ўстала з крэсла, падыйшла да бар'ера ложы і нахілілася ўперад. Яна збілела і хвалючыся глядзела то на сінія плямы татуіроўкі, то ў твар дзяўчынкі: «Каценька! Родная мая!» — шаптала дзяўчына. — «Няўжо ты?» Яна не заўважала нічога, што рабілася на сцэне. Перад яе вачыма быў толькі вобраз дзяўчынкі ў ружовым сарафанчыку, вобраз, які выклікаў у яе памяці страшэнныя ўспаміны перажытага.

... Цёмная асенняя ноч. Доўгай істужкай цягнуцца па дарозе падводы. На іх ляжаць і сядзяць скурчаныя фігуры аднасяльчан. Многія знісілена брыдуць каля падвод. Дзяўчына ясна ўявіла сабе, як яна ідзе, ледзь перастаўляючы ногі. Побач яе маці нясе на руках маленькую сястрыцу, якой споўнілася два гады. Яна яшчэ зусім маленькая, але несці яе з кожным крокам цяжэй. Падыйшлі да станцыі. Людзі моўчкі палезлі ў таварныя вагоны. Дзяўчына нібы вась

Каця Старавойтава на сцэне.

цяпер бачыць, як нямецкія аўтаматчыкі б'юць людзей прыкладамі і крычаць: «Лязай, лязай, русішэ швайн!».

Папутлівы шлях у халодным, цёмным вагоне, даверху набітым людзьмі. Пахмурай, дажджлівай раніцай прыбылі ў горад Ашвіц... Вялізны брудны пакой. У чорных халатах за доўгімі сталамі сядзелі немцы. Перад кожным стаяла міска з сіняй вадкасцю. Каля місак ляжалі вялікія іголки і ручкі з пер'ямі.

На ламанай рускай мове адзін з немцаў загадаў усім агаліць да локця правыя рукі. Людзей пачалі выклікаць да сталоў і накалваць нумары.

Дзяўчына ўспомніла, як сцяўшы зубы, моўчкі стаяла ўвесь час, пакуль ёй накалвалі нумар, як адышлася ў бок, каб пачакаць маці, якая з сястрыцай на руках таксама падыходзіла да стала. Сястрыца раптам страшэнна закрычала, ірванулася з матчыных рук і на чацвярэнках, паўзком кінулася прэч. Немец выскачыў з-за стала, злосна сханіў яе за кашульку, прыпадніў, і сціснуў між ног яе кволае целца. «Мама! Мама!» — немым голасам крыкнула сястрыца.

Вось усё, што памятае дзяўчына. Далей яна, здаецца, кінулася да немца і сханіла за глотку. А пасля... пасля апынулася ў нейкім смярдзючым хляве, на бруднай саломе... Концлагер... Амаль тры гады пражыла яна там. Сястрыцу-ж таксама вывезлі, але куды, ніхто не ведаў.

Прайшло тры гады, як скончылася вайна. Маці памерла ў Майданеку. Бацька вярнуўся з фронту інвалідам. Дзяўчына вярнулася ў родную Беларусь і толькі нядаўна ў спісах дзіцячых дамоў Маскоўскай вобласці адшукала прозвішча і імя сястрыцы.

Бурныя воплескі вывелі з задумлення. Яна кінулася ў калідор і прайшла за кулісы.

Вялікая дзяўчынка ў глыбіні сцэны аб нечым ажыўлена гаварыла з пажылой жанчынай, якая ласкава глядзіла яе па галоўцы. На правай ручцы, якой дзяўчынка прыціскала да сябе ляльку, сінеў пяцізначны лік «61698». Дзяўчына падыйшла да яе, падняла на рукі і блізка-блізка зірнула ў вочы: «Каценька! — скрозь гарачыя слёзы шанталя яна. — Родная Каця! Ці пазнаеш ты мяне? Я — Феня, сястрыца твая». Каця моцна прытулілася да дзяўчыны і ў складках яе сукенкі схавала свой тварык.

Выхавальніца расказала Фені, што Кацю прывезлі ў дзіцячы дом з нямецкіх концлагераў.

Увечары ва ўтульным піонерскім пакоі дзіцячага дома «Юны будаўнік» сабраліся ўсе яго выхаванцы. Ім нецярпелася паслухаць, як прайшло выступленне драмкалектыва і паглядзець на Каціну сястру. Многія да вайны жылі на Беларусі. Некаторыя былі нават з таго-ж Суражскага, самага партызанскага раёна, дзе ў вёсцы Дражно жыла сям'я Старавойтавых. Дзеці ласкава глядзелі на Феню, закідвалі яе пытаннямі аб жыцці ў родных сялібах. Ручкамі, на якіх сінелі пяцізначныя лічбы татуіроўкі, яны далікатна гладзілі Феніны валасы, сукенку і радасна ўсміхаліся. Толькі часам у паўночных дзіцячых вачах мільгалі сумныя цені.

Каця сядзела, прытуліўшыся да сястры. Яе шэрыя вочы ззялі шчасцем. З вялікага партрэта паглядаў на дзяцей з ласкай іх бацька — вялікі Сталін.

РАДЗІМА—ДЗЕЦЯМ

На здымках (злева зверху ўніз): 1. Новы будынак дзіцячага сада пры Мінскім аўтазаводзе. 2. Гродзенская музычная школа. Выкладчык на класу раяля займаецца з выдатніцай Элай Івановай. 3. У дзіцячых яслях № 2 горада Мінска. Справа: 1. Заняткі ў Мінскім харэаграфічным вучылішчы. 2. Настаўніца В. Н. Нікіценка вядзе ўрок у 3 класе Махначоўскай школы (Слонімскага раёна, Баранавіцкай вобласці).

Фота К. Якубовіча, Я. Босіна і І. Шышко.

Жам пішчы

ДЗЯКУЙ РОДНАЙ КРАІНЕ

НА ВАКОЛІЦУ Зябкава павольна апускаецца вечар. Пастунова пусцеюць палі і гумы. Сяляне разыходзяцца на адначынак.

Сельская настаўніца, Мар'я Палікарнаўна Сейнава, выходзіць на вуліцу і спяшае да дому сялянкі Казіміры Бураўскай. Казіміра сустракае настаўніцу ля парога і вясела паведамляе:

— Хатняе заданне я выканала, хоць працы на гаспадарцы хапала.

— Ведаю вашу стараннасць, — усміхаецца Мар'я Палікарнаўна, уваходзячы ў хату. — На чым у мінулы раз мы затрымаліся? Чытайце вось тут.

Казіміра чытае плаўна, выразна. Мар'я Палікарнаўна задаволена паспехамі сваёй немаладой вучаніцы. Яна правярае заданне па пісьму, задае новы ўрок.

У Казіміры Бураўскай шасцёра дзяцей. Пры панскай Польшчы бязрадасна прайшла маладосць, у цяжкай працы на пана, асадніка. Вучыцца не давалася, бо за вучобу трэба было шмат заплаціць. І думала Казіміра, што на ўсё жыццё застаецца непісьменнай. Але савецкія войскі вызвалілі працоўных з-пад панскага ярма. Дзеці Бураўскай пайшлі ў школу, а сёлета і сама яна парашыла ўзяцца за кнігу.

Толькі з прыходам савецкай улады настала магчымасць вучыцца і Соф'і Малахоўскай.

Не толькі Казіміра Бураўская і Соф'я Малахоўская ліквідавалі сваю непісьменнасць. У Зябжаве і навакольных вёсках такіх сялян ужо дзесяткі. Большасць з іх жанчыны: Мар'я Цылін, Камілія Ваўнянка. Агата Тоўсцік, Анна Благачынная і многія іншыя. Былыя непісьменныя цяпер вучацца настойліва і захапляюцца.

— Савецкая ўлада зрабіла нас поўнапраўнымі грамадзянамі вялікага Савецкага Саюза, — кажуць сяляне вёскі Зябкава. — Пры панскай Польшчы мы не ведалі, што такое клуб, хата-чыгальня, кіноперазоўка. Аб усеагульнай пісьменнасці і марыць не маглі. Савецкая Радзіма прынесла ў наша сяло культуру. Вялікае дзякуй ёй за гэта.

А. ЖЫХАРАУ.

Полацкая вобласць.
Пліскі раён.

Гродзенскі дзяржаўны педагагічны інстытут. Лекцыя на другім курсе літаратурнага факультэта.

Фото Я. Босіна.

МНЕ ВЯРНУЛІ ЗДAROУЕ

А вайны мне здавалася, што ніколі не захварэю. Многа год працавала старшынёй сельсовета, старшынёй калгаса, у інвалідным доме. Падгадвала дзяцей. Здароўем была моцная і ніякай працы не баялася.

Але здарылася так, што ў часе вайны я з меншымі дзецьмі засталася на тэрыторыі, акупіраванай немцамі. Муж і старэйшы сын з першых дзён пайшлі на фронт. І вось здаецца мне, што захварэла я іменна тады, увосень 1941 года. Не цела хварэла, а душой — ад нянавісці. Я не магла бачыць, як немцы гаспадарылі ў нашым мястэчку, і чакала моманту, калі можна будзе выліць сваю нянавісць у барацьбе.

У хуткім часе я стала партызанкай. Хоць і не лёгка прыходзілася мне, 50-гадовай жанчыне, у партызанскім атрадзе, але я ведала, што мая праца і барацьба — маленькая часціна агульнай барацьбы савецкага народа за свабоду і справядлівасць.

Пасля вызвалення Беларусі я некаторы час працавала загадчыкам інваліднага дома ў Хоцімску, пакуль не адчула, што здароўе моцна падводзіць. Я звярнулася да ўрачоў. Спачатку мяне лячылі ў раёне, прыязджалі кансультанты з вобласці, а з паловы лістапада 1947 года накіравалі ў Ленінград, у больніцу Кіраўскага завода.

Ніколі не забуду вялікія вокны ў прасторных палатах, дзе так многа сонца, так утульна і цёпла. Ва ўсіх хворых беласнежныя просціны, блакітныя коўдры. Больш чатырох месяцаў праяжала я тут. Мне зрабілі ўдачную аперацыю ў брушнай поласці.

Лежачы ў больніцы, я шмат перадумала. Дзе, у якой яшчэ краіне, так цэняць і шануюць здароўе чалавека? У Савецкім Саюзе — бясплатная медыцынская дапамога, вялікая колькасць дамоў адпачынку, санаторыі для працоўных. Аб усім гэтым могуць толькі марыць працоўныя капіталістычных краін. Я бясконца шчасліва, што з'яўляюся грамадзянкай вялікай савецкай дзяржавы.

Л. К. БАРАВАЯ.

Хоцімск, Магілёўская вобласць.

ХОЧАЦА ЖЫЦЬ І ЖЫЦЬ...

А СВАЕ 69 год бачыла я не мала благога і добрага. Успамінаю сваё дзяцінства — галоднае і халоднае — у многадзетнай сям'і пущавага абочодчыка. Ясна ўяўляю змучаны твар сваёй маці, яе зморшчаныя рукі, худыя вузкія плечы. Бацькавых заработкаў нехапала, каб усіх нас накарміць ды апрануць, і маці хадзіла падзеншчыцай да памешчыка Славінскага, а калі падраслі мы, вадзіла і нас на работу ў двор.

Замуж мяне выдалі рана. Мой Сцяпан Фёдаравіч — чыгуначнік. Стараліся разам, каб дзеці нашы мелі кавалак хлеба і сякую-такую адзежыну.

Гады ішлі, сыны падрасталі. Трэба было меркаваць, як іх вывесці ў

людзі. У мяне галава балела ад думак: няўжо і маім дзецям, як і самой, давядзецца жыць без навукі? 1917 год прынёс веру, што і ў маіх дзяцей жыццё будзе сапраўды чалавечае.

Старэйшы сын мой, Сяргей, скончыў у Маскве будаўнічы тэхнікум шляхоў зносін і ўжо 21 год працуе на чыгунцы, у Аршанскім аддзяленні дарогі. Сяргей з першых дзён вайны прайшоў вялікі баявы шлях — ад Ленінграда да Эльбы і ўзнагароджаны ордэнам і медалямі. Другі сын, Павел, — інжынер-тэхнолаг на адным з уральскіх заводаў, кавалер некалькіх ордэнаў. Трэці сын, Яўгені, працуе машыністам Аршанскага дэпо. Чацверты, Андрэй, быў лётчыкам і загінуў пры выкананні ўрадавага задання. Урад пасмертна ўзнагародзіў яго ордэнам, і я атрымліваю пенсію за свайго Андрэйку.

Я ганаруся, што выхавала сваіх дзяцей патрыётамі. Яны не шкадавалі сіл і жыцця, абараняючы краіну Саветаў, якая зрабіла іх людзьмі. І мне, старой, хочацца яшчэ жыць і жыць, ценшыцца сваімі дзецьмі і ўнукамі, ганарыцца поспехамі нашай вялікай Радзімы.

г. Орша.

З. Г. МІКУЛОВІЧ.

ПРАЦА З МОЛАДДЗЮ — МАЁ ШЧАСЦЕ

Аўно мінула мая маладосць. Больш 20 год была артысткай, а потым стала педагогам: кіравала музычнай школай і вяла клас сольнага спеву. З 1923 года працую ў Меціслаўскім педагогічным вучылішчы. Але адно выкладанне не задавальняе мяне.

Мне заўсёды хацелася навучыць як мага большую колькасць людзей пачаць і любіць музыку, жыць з песняй. Я кіравала камсамольскім хорам, арганізавала хор рабочых, данамагала школам наладжваць работу харавых гурткоў, трымала цесную сувязь з дзіцячымі садамі. З вялікай радасцю бачыла, як нашы людзі горнуцца да песні, з якой нашанай адносяцца да тых, хто не толькі сам уладае ведамі ў галіне музычнага мастацтва, але і імкнецца іх перадаць.

У мяне сотні знаёмых у раёне, у большасці — мае былыя вучні, удзельнікі харавых калектываў. З некаторымі вяду перапіску, многія прыязджаюць да мяне за парадай: яны цяпер самі працуюць загадчыкамі школ, настаўнікамі, кіруюць харавымі калектывамі.

Мне зараз 75 год, але педагогічнай і грамадскай дзейнасці не спыніла. Заўсёды я з моладдзю, з музыкай, з песняй. Савецкая моладзь любіць мастацтва. Таму лічу ўдзячнай задачай развіваць яе музычныя здольнасці. Сваіх вучняў знаёмлю з творамі савецкіх кампазітараў, з класічнай музыкай, з народнымі і плясавымі песнямі. Па маёй думцы, кожны культурны чалавек павінен разбірацца ў музыцы, умець спяваць, іграць на якім-небудзь музычным інструменце. Вядома, кожны ў меру сваіх здольнасцей.

У мінулым годзе мяне ўзнагародзілі значком «Выдатнік народнай асветы». Я тады дала слова, што пакуль вочы мае будуць бачыць і вушы чуць, буду працаваць на карысць сваёй вялікай краіны. Вучыць дзяцей, моладзь — мая любімая справа. У ёй — маё жыццё, маё шчасце.

Л. АЛТАРЖЭУСКАЯ.

СВЯТЛО ІЛЫЧА У КАЛГАСЕ

УСІМ нядаўна на вуліцы калгаса «Комінтэрн» ставілі слупы, нацягвалі дроты, рабілі праводку ў дамах. Усе з нецярлівасцю чакалі, калі загарыцца электрычнае святло.

І вось настаў вечар агульнай радасці. Кожная калгасная сям'я пасвойму адзначыла гэтую падзею.

... Позна вярнулася з фермы даярка Аўгіння Сцяпанаўна Бураўцава. Рука прывычна пацягнулася на печ на запалкі. Але рантам жанчына ўспомніла, што можна без іх абыйсціся. Асцярожна павярнула выключальнік і нават зажмурылася ад яркага святла.

— Як добра... Кожны куточак асветлены. І ні копаці, ні паху газу. Хоць далёка наша вёска ад горада, ды і нас уважыла савецкая ўлада — святло Ілчына падаравала, — разважала даярка.

... Як ніколі весела было ў доме былога партызана Івана Іванавіча Яшчанкі. Сюды сабралася моладзь і дарослыя калгаснікі. Прыемна пасядзець у залітым святлом пакоі, паслухаць патэфон, патанцаваць, пагаварыць аб справах.

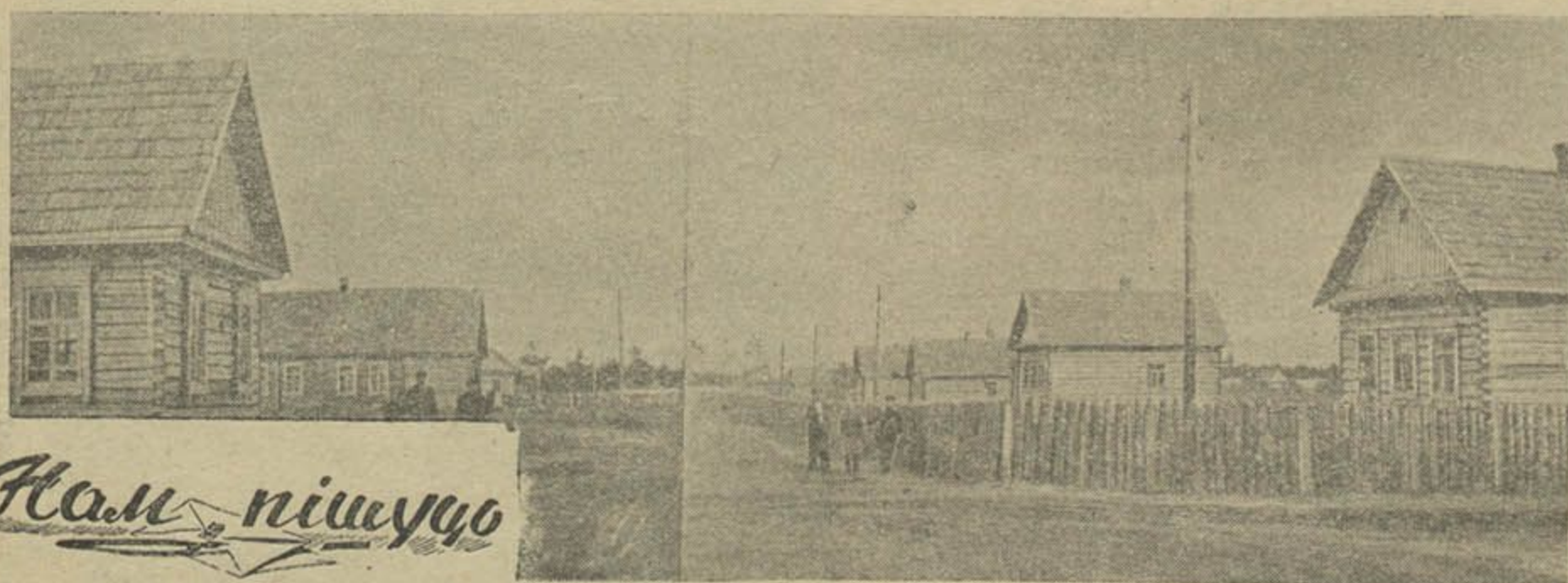
Цяпер ужо праўленне калгаса на чале з старшынёй Аляксеем Іванавічам Осіпавым думае аб тым, як выкарыстаць электраэнергію для палёгкай працы калгаснікаў, для маладзёбы, раснілоўкі дошак, рэзання корму жывёле.

А яшчэ адна думка калгаснікаў — як аддзякаваць краіне за бацькаўскія клопаты аб калгасе, якімі новымі поспехамі парадаваць маці-Радзіму.

... Пройдзе нямнога часу, і электрычнасць моцна ўвойдзе ў жыццё калгаса «Комінтэрн».

В. МАКЕЕВА,

настаўніца Хамішчанскай школы Віцебскага раёна.

Нам нішчэ

Новая вуліца ў калгасе імя БВА, Любанскага раёна, Бабруйскай вобласці.

Фото К. Якубовіча.

Хвалюючы, праўдзівы фільм

(Агляд лістоў у рэдакцыю)

ЗВЯЛКАЙ цікавасцю і захапленнем чытаецца кніга А. Фадзеева «Маладая гвардыя». Гэта — хвалючая аповесць аб маладых савецкіх патрыётах, якія слаўна змагаліся ў тылу ворага, у шахцёрскім горадзе Краснадоне.

Сёлета вобразы герояў-краснадонцаў ажылі на экране. Ва ўсіх кінатэатрах і клубах краіны з вялікім поспехам дэманструецца кінорама «Маладая гвардыя».

...1942 год. Немцы на подступах да Краснадона. Закончана эвакуацыя прамысловасці, адышоў апошні эшалон з краснадонцамі. Сакратар абласнога камітэта партыі таварыш Працэнка дае апошнія ўказанні камуністам, які дзейнічаць у тылу ворага, як арганізаваць барацьбу.

«Іменна такім, як у фільме, я ўяўляла сабе партыйнага кіраўніка Працэнка, — піша аўтар аднаго з атрыманых лістоў у рэдакцыю Н. Гузава — звенявая калгаса «Чырвоны бераг», Аршанскага раёна. — Артыст В. Хахракоў стварыў праўдзівы вобраз большэвіка, разумнага, мужнага і празорлівага кіраўніка партызанскага падполля. Кожнае яго слова важна. Яму верыш. За ім без страху пойдзеш на самыя цяжкія справы».

Камуніст Працэнка — стрыжнёвая фігура ў фільме. Да яго, старога члена камуністычнай партыі, горнуцца сталыя рабочыя і моладзь, што засталіся ў горадзе для змагання ў тылу ворага.

У райком партыі прыходзіць комсамолка Люба Шэўцова. Па-бацькоўску цёпла вядзе з ёй размову Працэнка. Папярэджае аб цяжкасцях і небяспехах.

— Захоцацца плакаць, а прыдзецца смяцца...

— Ведаю, — адказвае Люба.

Амаль у кожным лісце ёсць словы захаплення жыццерадаснай і адважнай Любай Шэўцовай:

«...Любе было найцяжэй. Людзі думалі, што яна служыць немцам і глядзелі на яе са знявагай. Я захапляюся яе вытрымкай, яе сілай большэвіка», — піша стэханаўска Гродзенскай абутковай фабрыкі № 1 А. Радчанкава.

Засталіся ў горадзе і ўчарашнія школьнікі — комсамольцы Алег Кашавы, Сяргей Цюленін, Уля Громава, Іван Туркеніч, Валодзя Асьмухін...

«Як жыць цяпер?» — вось пытанне, на якое шукае адказу Алег Кашавы. «Калі-б ведаць, што зрабіць?», — гаворыць Уля Громава, калі немцы ўжо ў Краснадоне. Не ад страху пытаюць. Яны хочуць змагацца. І падпольны камітэт партыі адказвае моладзі: гуртавацца, збіраць сілы і чакаць заданняў. Нельга не захапляцца цэльнасцю, мэтайнасцю гэтых маладых савецкіх грамадзян», — так піша студэнтка Мінскага педагагічнага інстытута імя Горкага Е. Лось. Не захапленне падзяляюць усе, хто бачыў гэты выдатны фільм.

Краснадон занялі немцы, але горад не здаўся. Вялікую работу ў тылу ворага вядзе падпольны абком партыі. Комсамольская моладзь гуртуецца

Ї баявую падпольную арганізацыю «Маладая гвардыя». Сын партызана грамадзянскай вайны Алег Кашавы становіцца важным арганізацыі. ... У горадзе з'яўляюцца лістоўкі, пад якімі стаіць подпіс: «Маладая гвардыя».

Цёмнай ноччу юнакі пакаралі смерцю здрадніка Фаміна. Гэты справядлівы прысуд вынесла «Маладая гвардыя».

Бясшумна зняты вартавыя вакол лагера ваеннапалонных. Свабоду вязням далі члены «Маладой гвардыі» па спецыяльнаму заданню падпольнага камітэта партыі.

Арганізацыя расце і шырыцца... Яе дзеянні строга разлічаны і смелы да дзёрзкасці.

Напярэдадні 25-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі моладзгвардзейцы на кватэры Кашавых слухаюць радыё. Гаворыць Іосіф Вісарыёнавіч Сталін. Словамі, якія крапаюць душу, правадыр заклікае народ змагацца з ворагам да поўнай перамогі.

— Гэта ён нам сказаў, — рашаюць моладзгвардзейцы, і змагаюцца з яшчэ большай упартасцю.

Немцаў б'юць на фронце. Нямецкія часці, абшарпаныя і злыя, праходзяць праз Краснадон. Тут немцы складаюць доўгія спісы людзей для вывазу ў Нямеччыну.

— Спаліць біржу працы з усімі яе паперамі і дакументамі, — адзінагалосна рашае штаб «Маладой гвардыі».

Моладзгвардзейцы не змаглі выканаць усіх тых задач, якія яны перад сабою паставілі да прыходу Савецкай Арміі. Подлы баязлівец, эгаіст і клятвапарушальнік Стаховіч выдаў немцам членаў «Маладой гвардыі».

Вось і апошнія кадры фільма. З вачыма, поўнымі нянавісці і пагарды да ворагаў, стаяць, абняўшыся, пад сваёй магілай, Алег Кашавы, Уля Громава, Сяргей Цюленін, Люба Шэўцова... Ні слязінкі на вачах, ні стогну... Алег запявае «Інтернацыянал». Пяюць усе моладзгвардзейцы. Немцы мітусяцца, крычаць, страляюць. Песня абрываецца разам з жыццём. Як салют у чэсць герояў, гучаць залпы савецкай артылерыі.

Цяжка сказаць, хто самая яскравая фігура ў фільме.

«Незабыўнае ўражанне зрабілі на мяне жаночыя вобразы. Маці Алега Кашавога — якая слаўная жанчына! Яна разумее, што сын яе выбраў цяжкі і небяспечны шлях, і да апошняй хвіліны падтрымлівае яго ў барацьбе. Хто, як не яна, была першым настаўнікам і выхавателем Алега? І справы яе сына — яе справы. Вельмі сімпатычны вобраз — бабуля Вера. Ніколі не забуду вобразаў Улі і Любы», — піша нясеіжская настаўніца А. Ф. Воранава.

«Вобразы моладзгвардзейцаў блізкі і дорагі нам, бо яны носяць у сабе ўсе характэрныя рысы маладога пакалення савецкай краіны, выхаванага партыяй Леніна — Сталіна. Ад усёй душы дзякую калектыў артыстаў, якія здолелі стварыць праўдзівыя вобразы савецкіх людзей», — піша дэпутат Вярхоўнага Савета СССР Е. Г. Зіма.

Фільм «Маладая гвардыя» вучыць, як трэба любіць сваю Айчыну. З незвычайнаю сілай паказвае ён патрыятызм савецкіх юнакоў і дзяўчат, іх кроўную сувязь з большэвіцкай партыяй.

На здымках: кадры з фільма «Маладая гвардыя».

СЕСТРЫ Суховава

Е. САДОВСКИ

МІХАСЬ Бярозка вярнуўся з Францыі ў родную вёску Лебяды праз дваццаць год эміграцыі. На другі-ж дзень раніцай ён вышаў з сястрой Надзея глянуць на калгасную вуліцу.

— Скажы мне, Надзея, ці жыве ў нас на вёсцы Кацярына Суховава? — спытаў Бярозка. — Я ёй ліст ад сястры з Францыі прывёз.

— Кацярына Андрэеўна? Наша брыгадзірша? А вось бачыш дэмік пад бляшаным дахам?

— Брыгадзірша? — перапытаў Бярозка. — Што гэта за чын такі?

Надзея рассмяялася.

— Брыгадзір у калгасе... як бы табе растлумачыць? — гэта тое-ж, што начальнік цэха на заводзе. Разумееш?

— Прыблізна разумею. А ці ведаеш, што сталася з яе сястрой Дар'яй, з якой я разам дваццаць год назад уцякаў з царства панскага, ратуючыся ад галечы і голаду? Аўдавала і зараз пабіраецца ў невялічкім гарадку Лівантэ, дзе жыў і я. Яна вельмі прасіла перадаць Кацярыне, каб выратавала яе ад галоднай смерці.

— І Кацярына Андрэеўна аўдавала, — задумёна прамовіла Надзея. — Мужа на вайне забілі.

— Тады ці варта перадаваць ёй ліст?

— Чаму? — здзівілася Надзея.

— Дзе-ж гэта ты бачыла, каб адна гарамыка другую выручала, каб удава ўдаву ратавала?

— Ліст з табой? — спытала Надзея. — Зараз-жа зойдзем да Кацярыны Андрэеўны, і ты сам перадасі ёй прывітанне ад сястры.

У дварэ Кухаравай Бярозка звярнуў увагу на акуратна прыстаўленыя да сцен лапаты і граблі.

— А ўдава ніяк гандлем займаецца? — пацікавіўся Бярозка.

— Што ты, Міхась? Яна-ж брыгадзір!

І Бярозка змоўк, баючыся зноў трапіць у нялоўкае становішча.

Насустрэч ім выйшла невысокая жанчына, якая трымалася вельмі ўпэўнена і проста. Бярозку здалася, што яна куды маладзей за сястру, хоць на справе год на дзесяць была старэйшай. Яна ветліва прывіталася.

— У родныя краі? Даўненька час. Заходзьце, калі ласка!

У вялікім, добра асталяваным пакоі сядзела за сталом чалавек дванаццаць.

— Мы вам не перашкодзілі? — спытала Надзея.

— Не-не. Мы адну справу абмяркоўвалі і зараз ужо канчаем.

Суховава запрасіла гасцей сесці, а сама вярнулася да калгаснікаў, з якімі раілася аб асушцы нейкага забалочанага ўчастка каля новага млына.

Углядаючыся ў твары землякоў, слухаючы іх выказванні па гаспадарцы, Бярозка адчуваў вялікае хваляванне. На момант яго думкі перанесліся ў Лівантэ, дзе ён бачыў згорбленую, пастарэлую ўдаву Дар'ю. Дзве сястры — два розныя лёсы... Кацярына — чалавек, поўны годнасці, Дар'я — жабрачка.

Калгаснікі развіталіся з брыгадзірам, і Кацярына Андрэеўна запрасіла гасцей да стала.

— Міхась бачыў вашу Дашу і прывёз ад яе ліст, — пачала гаворку Надзея.

Суховава прыкметна збялела.

— А я і спытаць баюся, бо чую сэрцам ня добрае.

Надарваўшы канверт, яна дрыжачымі пальцамі дастала шэранькі паштовы лісток і падыйшла з ім да акна. У куточках вачэй паказаліся слёзы.

— Бедная Дашанька. Як-жа ёй давамагчы? Як выратаваць з няшчасця?

Яна падрабязна распытала Бярозку аб жыццёвым шляху сястры.

Міхась з цікавасцю аглядаў прасторны пакой з карцінамі на сценах, з карунковымі фіранкамі на вокнах і раптам спытаў:

— Вы адна займаеце гэты дом?

За гаспадыню адказала Надзея:

— У нашай Кацярыны Андрэеўны трое дзяцей!

У гэтую хвіліну ў пакой уварваліся вясёлая стайка хлопчык і дзве дзяўчынкі — амаль аднагодкі.

— Мамуся! — у захапленні крычаў хлопчык, падбігаючы да Кацярыны Андрэеўны. — А мы караблікі пушчалі, я быў капітанам... — хлопчык раптам змоўк, улавіўшы на сабе цікавы позірк незнаёмага мужчыны.

Суховава пашчотна паглядзіла хлопчыка па галоўцы і сказала:

— Дзеці, калі хочаце есці, прысаджайцеся да нас. Але з умовай — не шумець. Гэты дзядзя ўчора вярнуўся з Францыі ў нашу вёску, дзе некалі жыў.

— Мы будзем сядзець ціха і слухаць, — важна прамовіў хлопчык, сядзючы за стол.

Кацярына Андрэеўна паставіла дзецям талеркі з блінамі.

— Мама, а што дзядзя там рабіў? — спытала шэравокая дзяўчынка, папраўляючы ў касічках блакітную стужачку.

— А ты пра гэта сама спытай у дзядзі Міхася, — адказала Кацярына Андрэеўна.

— Ірваўся да вас, на радзіму, лічыў месяцы, дні, гадзіны...

— Дзядзя Міхась, а там, дзе вы былі, дзяцей таксама пасылаюць у лагеры? — спытала Таня.

Бярозка збянтэжана глянуў на Суховаву.

— Лагеры — гэта месца летняга адпачынку дзяцей, Міхаіл Адамавіч.

— Не, Танюша, там, дзе я быў, дзіцячых лагераў няма. Затое шмат паноў Макрыцкіх. Ты ведаеш такога?

— Ведаю, — бойка адказала Таня. — Наша школа ў яго доме. Раней ён жыў там адзін, а цяпер дзесяць класаў вучыцца.

Суховава выправіла дзяцей у сад, а брата і сястру павяла ў дзіцячы пакой. Міхась прыемна здзівілі пасцелькі; невялікае люстэрка, якое, здавалася, зацеяла гульнію з сонцам, пускаючы па сцяне стайкі зайчыкаў; плячэная этажэрка з кнігамі на ніжніх палічках і цацкамі на верхніх.

Кацярына Андрэеўна шырока расчыніла вокны, і пакой напоўніўся водарам антонаўскіх яблык. На невялікай лужайцы дзеці клапатліва складалі з дошчак нейкае збудаванне. Маленькі Лёня, узлезшы на табурэтку, прывязваў да дошкі палку, на версе якой гарэла чырвоная зорка.

— У Крэмль гуляюць мае ластаўкі, — з матчынай пашчотнасцю любавалася дзецямі Кацярына Андрэеўна.

Потым падыйшла да камода, дастала картачку і паказала яе Міхасю.

— Ці пазнаеце маю Дараньку, Міхаіл Адамавіч?

З фотакарткі глядзела прыгожая дзяўчына.

— Няўжо гэта яна? — здзіўся Бярозка, разглядаючы фатаграфію. — Баюся вас засмуціць, Кацярына Андрэеўна. Але мушу прызнацца, што цяпер вы не пазналі б сястрыцу. Жабрачка яна, разумеете?..

Суховава паклала картку на месца і, ні да каго не звяртаючыся, ціха прамовіла:

— Дзве сястры, а як па-рознаму склалася наша жыццё.

ГІГІЕНА КУХНІ

Утрыманне ў чыстае кухні, кухонных прылад, пасуды і месца прыгатавання ежы мае вялікае значэнне для здароўя сям'і. Здарэцца, што раптам дзіця з хварэе паносам ці рвотай па невядомай прычыне. Як быццам яго ежа была свежай і добра-якаснай, захварэць не было прычыны. Аднак ежа са свежых і добра-якасных прадуктаў часам рыхтуецца на брудным сталё, бруднымі рукамі, у дрэнна вымытай пасудзе. У такой пасудзе га дзе маглі затрымацца рэшткі пракіслай ежы. У рэшткі пранікаюць і выклікаюць расклад ежы гніласныя бактэрыі. Трапляючы ў ежу, яны могуць выклікаць страўнікава-кішачныя захворванні, нават атручванне.

Незахаваанне гігіенічных правіл на кухні, неадпаведная пасуда, непамытыя рукі, брудныя ручнікі і т. д. — усё гэта можа служыць крыніцай хвароб.

Няжэй мы даем шэраг парад, як захоўваць гігіену на кухні. Да гэтых парад трэба адносіцца ўважліва.

У гэтым залог вашага здароўя!

КУХОННЫ СТОЛ

Звычайна гаспадыні рыхтуюць ежу на кухонным сталё або на дошцы. І дошка і стол павінны быць з непафарбаванага дрэва, вельмі добра выструганыя, гладкія. Пасля прыгатавання ежы іх неабходна добра вымыць гарачай вадой са шчолакам, каб ніякія рэшткі ежы на іх не затрымліваліся.

Трэба сачыць, каб варанае мяса або рыба не раздзелвалася і не выкладалася на тую-ж дошку, як і сырое мяса і рыба. Незахаваанне гэтага правіла можа прывесці да захворванняў страўніка або напат атручвання, асабліва ў летні час.

Гародніну і зеляніну найлепш чысціць над паперай. Скончыўшы чыстку, гародніну мыюць, а паперу з усімі ачысткамі і рэшткамі адразу выкідаюць.

МЫЦЦЕ ЧАЙНАЙ ПАСУДЫ

Чайную пасуду трэба мыць асобна ад сталовай і кухоннай. Для мыцця чайнай пасуды лепш мець асобны тазік або місачку, а таксама асобны «чайны» ручнік.

Калі пасуда тлустая, напрыклад, пасля малака, кофе або кефіру, то ў вадку трэба кінуць соды, гарчыцы або дадаць трохі шчолаку.

Вада павінна быць гарачай. Пасля мыцця пасуду трэба спаласнуць у чыстай вадзе.

Пасля тлустай або густой ежы (каша, какао, малако, кісель, талакно) пасуду трэба мыць шчотачкай або чыстай мачалкай.

Пасля мыцця пасуды шчотачку і мачалку таксама трэба прамыць і

высушыць. Кожныя некалькі дзён іх трэба кіпяціць.

Брудную пасуду не трэба доўга трымаць нямытай, яе трэба мыць раз-жа пасля ўжывання.

МЫЦЦЕ СТАЛОВАЙ ПАСУДЫ

Кожная гаспадыня павінна засвоіць сабе звычайку мыць пасуду раз-жа пасля яды і не даваць ёй накаптвацца і застоўвацца.

Брудная пасуда прыцягвае да сябе мух, а мухі, як вядома, з'яўляюцца разносчыкамі мікробаў, ксжныя муха нясе іх на сабе мільёны.

Брудную пасуду значна лепш і лягчэй адмыць непасрэдна пасля яды, пакуль ежа не прысохла да яе.

Сабраўшы пасуду са стала, найперш трэба ачысціць яе ад аб'едкаў і рэштак ежы. Іх скідаюць у смеццэвае вядро, а вадкую частку выліваюць у ракавіну.

У таз наліваюць вады гарачай, але цяпмай для рук. Пасля ў вадку кідаюць трохі соды, гарчыцы або шчолаку. Гэта неабходна, каб добра растварыць тлушч. Пасуду мыюць шчотачкай або мачалкай, якую трэба прывязваць да палачкі, каб не абпальваць і не псаваць рук. Пасля першага мыцця пасуду абварваюць варам або яшчэ раз абмываюць гарачай вадой.

Лыжкі мыюцца, як і талеркі, у двух водах. Асабліва добра трэба мыць драўляныя лыжкі. Іх абавязкова пасля мыцця трэба абварыць варам.

Вымытая пасуда складаецца дном уверх і так высыхае. Пасудны ручнік лепш зусім не ўжываць — ім накрываюць пасуду, калі яна складзена ў тазе, выціраць. Пасуду трэба толькі тады, калі яна ідзе безадкладна да ўжывання.

Ручнік павінен быць вельмі чыстым. Лепш мець ручнікі карацейшыя і мяняць іх часцей.

Калі ў сям'і ёсць заразныя хворы, то для яго павінна быць выдзелена асобная пасуда. Яе трэба мыць асобна ад пасуды астатніх, здаровых членаў сям'і. Пасля мыцця яе трэба абварваць варам або кіпяціць і трымаць асобна ад астатняй пасуды.

Ручнік для пасуды хворага таксама павінен быць асобны, і мыць яго трэба таксама асобна ад рэчаў здаровых людзей.

Асабліва гэта адносіцца да туберкулёзных хворых.

КУХОННАЯ ПАСУДА І ДОГЛЯД ЗА ЁЙ

Лепшая пасуда — алюмініевая або эмаліраваная. Унутранасць пасуды павінна быць гладкай. Упрыгожанні на пасудзе шкодны, таму што іх цяжка прамываць.

Калі вы карыстаецеся меднай або жалезнай пасудай, то сачыце, каб

такая пасуда была добра луджанай. За становішчам пасуды трэба сачыць заўсёды.

У нялуджанай меднай або жалезнай пасудзе і ў цынкавай гатаваць нельга. У цынкавай пасудзе можна толькі трымаць і кіпяціць вадку і мыць пасуду.

Луджаную пасуду нельга чысціць наждаком, цёртай цэглай, пяском або трымаць у ёй квасную ежу.

Калі ежа прыгарэла або прысохла да дна пасуды, не царапайце яе нажом, наліце пасуду вадой і дайце корцы адмокнуць, тады яна лягчэй адстане.

Ачысціўшы кухонную пасуду ад рэштак ежы, мыце яе ў гарачай вадзе. У вадку дадайце шчолак, гарчыцу або соду, якія раствараюць тлушч.

Пасуду мыюць вельмі добра з абодвух бакоў, і з унутранага і з надворнага, каб адмыць копаць і сажу, калі яна ёсць на пасудзе. Каб зрабіць гэта лепш (і разам з тым не псаваць рук), карыстайцеся шчоткай або мачалкай, навізанай на палачку. Шчотка, вядома, лепш.

Адмыўшы добра пасуду, яе яшчэ раз мыюць у другой вадзе, а то і ў трэцяй, таксама гарачай, і потым прасушваюць.

Мясарубку разбіраюць, добра ачышчаюць ад рэштак ежы і мыюць, як і іншую кухонную пасуду. Прамытыя часткі мясарубкі сушаць у разабраным выглядзе і збіраюць іх ужо сухімі.

З прычыны таго, што ад мыцця пасуды псуецца рукі, рэкамендуецца мыць пасуду ў пальчатках (гумавых або старых ніцаных). Пальчаткі пасля ўжывання таксама неабходна вымыць і высушыць.

МЫЦЦЕ НАЖЭЙ І ВІДЭЛЬЦАЎ

Нажы і відэльцы патрабуюць асабліва дакладнай чысткі: яны хутка іржаваюць і захоўваюць пах ежы, асабліва пах рыбы, цыбулі і інш.

Сабраўшы ўсю пасуду пасля ежы, нажы і відэльцы трэба раз-жа выціраць паперай, каб зняць з іх рэшткі ежы. Пасля гэтага прыборы мыюць асобна ад талерак у гарачай вадзе, чысцяць нацёртай цэглай, наждачнай паперай або пяском.

Вычышчаныя нажы і відэльцы прамываюць у гарачай вадзе, спаласкваюць і безадкладна выціраюць насуха.

Ніжэняныя відэльцы не патрабуюць чысткі. Яны толькі старанна мыюцца.

Для абцірання нажэй і відэльцаў трэба мець асобны шматок або ручнік.

Цэнтральны інстытут санітарнай асветы Міністэрства аховы здароўя СССР.

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларусском языке. Издание ЦК КП(б)Б. Выдавецтва «Звязда»

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна 55, пакой 23.

АТ 03147

Тыраж 10.000.

Падпісана да друку 17/XI 1948 г.

Друк. арк. 3. Аут. арк. 4.

Заказ № 466.

Мінск, друкарня імя Сталіна, Пушкіна, 55.

Калгасная моладзь на адпачынку.

Фота-эцюд І. Тункеля.